

LIETUVOS MAŽOJI KONSTITUCIJA

Antanas Dundzila

Jau kelis kartus rašėme apie Lino Kojelio vadovaujamą U.S. Baltic Foundation (USBF) veiklą. Tai Washingtone esanti įstaiga, kuri rūpinasi Baltijos kraštų valdininkų, ypač savivaldybių tarnautojų ruošimu. Ji ypatinga dar tuo, kad verčiasi daugumoje ne išeivijos aukomis, bet įvairių amerikiečių fondų parama. Tokiu būdu finansuojamas išeivijos organizacijas galima ant vienos rankos pirštų suskaičiuoti.

Šiuo metu USBF darbuotojai vėl yra išvykę į Lietuvą, Latviją ir Estiją. Vienos rankos pirštų jau nebeužtenka, kiek USBF yra surengusis mokomųjų seminarų Baltijos kraštų valdininkams. Dabar vėl vyks seminaras valdžios struktūros sąmatų (biudžeto) ruošimo tema.

Tai svarbus reikalas, nes, kaip žinoma, sovietinėje nomenklatūroje viskas būdavo planuojama "iš viršaus" (padėtis ir dabar nepasikeitęs), tad vietinių savivaldybių lygyje reikiamos patirties bei darbo metodų nėra. Tiesa, reikia pasakyti, kad dar nėra ir Konstitucijos dešimtaine skirsnys ("Vietos savivalda ir valdymas") numatytų savivaldybių. Sunku tikėti, bet žinantieji teigia, kad Kauno miestas neturi teisės apdėti gyventojus mokesčiais... O ar patikėsite, kad jei Kaune reikia pastatyti

kioską spaudai, tai jam reikia leidimo iš Vilniaus? Valdymo struktūrose Lietuvoje tebebuvoja džiunglės – tinkamesnio žodžio čia nėra. Tačiau ne apie sąmatų seminarą šiame straipsnyje skaitysite.

Šis straipsnis bus apie USBF lapkričio 5-6 d.d. Druskininkuose ruošiamą konferenciją savivaldybių įstatymo reikalui. Pagal anksčiau skelbtą planą, šio įstatymo projektas jau turėjo būti pristatytas vyriausybei svarstyti. Pavasario sesijoje Seimas projektą svarstys. Reikia manyti, kad sekančių metų vasarą bus kuriamos ar perorganizuojamos savivaldybės pagal naujai priimtą įstatymą. Tad šio įstatymo reikalui ir šaukiama konferencija. Svarbu, kad prie įstatymo projekto dirbantieji turėtų kuo platesnį savivaldybinių akiratį ir žinotų, kaip savivaldybės veikia vakaruose. Lietuvoje šis savivaldybių įstatymas jau pradėtas vadinti "mažąja konstitucija". Tai daug pasakantis terminas!

Mintis konferencijai rengti kilo 1993 metais bendrame pokalbyje tarp USBF ir valdžios pareigūnų. Konferencijai precedentu tapo vokiečių Adenauerio vardo fondo suruoštas seminaras Lietuvos dešinėsios pakraipos politinėms partijoms.

JAV LB XIII sesijos metu kalba teisinis patarėjas adv. Saulius Kuprys. Šalia jo sesijos pirmininkai V. Kamantas, dr. V. Narutis ir sekretorės – G. Kamantienė ir S. Kerelytė. Ed. Sulaičio nuotr.

Tarp kitko šis renginys truputį igėlė LDDP, nes ir jie būtų mielai pasinaudoję (Adenauerio, Vokietijos krikščionių demokratų vado!) organizuotos konferencijos ištekiais bei informacija. Savaime suprantama, kadangi jie ne dešinieji, tai ir nebuvo pakviesti.

Po principinio susitarimo Lietuvos didžiųjų miestų sąjungos vadovybė jau oficialiai kreipėsi į USBF, siūlydama ruošti konferenciją savivaldybių klausimu. USBF sukaupė reikiamus išteklius, bendrai buvo paruošti konferencijos planai ir dabar stovima prie pat konferencijos slenksčio.

Žinotina, kad jau nuo pavasario Lietuva darbuojasi prie savivaldybės įstatymo gairių bei projekto. 1993-V-26 d. oficialiu potvarkiu (Nukelta į 9 psl.)

Specialiai iš Washingtono:

PAGERBIMAS IR ATISISVEIKINIMAS

Lietuvos Ambasadoriaus ir Ponios Danielos Lozoraitienės kvietimu, penktadienį, X-29, Lietuvos Ambasadoje Washingtone įvyko Chicagos lietuvių kultūros muziejaus direktoriaus Stanley Balzeko pagerbimas... Dalyvavo keli šimtai svečių, jų tarpe ir Lietuvos garbės konsulas Chicagoje, Vaclovas Kleiza... S. Balzeką išpūdingu žodžiu pasveikino ir padėką išreiškė ambasadorius Lozoraitis... Raštu sveikino Amerikos Lietuvių Tarybos ir Amerikos lietuvių vyčių vadovybės...

Pobūvio svečiai nujautė, ką pats ambasadorius Lozoraitis viešai pranešė... Savo pareigas Jungtinėse Amerikos Valstybėse Ponas Lozoraitis baigia ir šį vakarą su visais atsisveikina... Lapkričio bėgyje Ambasadorius su Ponia išvyksta Lietuvos ambasadoriaus pareigoms į Romą... Ponas Lozoraitis šiltais žodžiais paminėjo savo darbą Washingtone ir padėkojo už visokeriopą pagalbą... "Tik bendromis visų pastangomis buvo įmanoma visa tai atlikti", teigė Ambasadorius... Kvietė toliau visus, visomis išgalėmis, visur ir visada remti Lietuvą, mūsų visų motiną...

Su ambasadoriaus Lozoraičio išvykimu, Amerikoje baigiasi 53 metus trukusi Lietuvos diplomatinės tarnybos era... Lietuvos Pasivystymo, vėliau tapusios Ambasada, Washintone veikla nepaprastai reikšmingai prisidėjo prie Lietuvos nepriklausomybės pastangų išlaikymo ir atstatymo...

Tapdamas Lietuvos ambasadoriumi Italijai, Stasys Lozoraitis atstatys Mussolini valdžios 1940 m. savo tėvui nutrauktas tas pačias Lietuvos atstovavimo teises... Pasaulio diplomatijos istorijoje tai bus bene pirmas toks įvykis... Išvykstančiam ambasadoriui Lozoraičiui JAV Valstybės departamentas ruošia pagerbimą XI-9 d.

Antanas Dundzila
(1993-X-29)

UŽSIENIO LIETUVIAI IR PILIETYBĖ

Prezidentas Algirdas Brazauskas laiške PLB pirmininkui Broniui Nainiui patikino, kad Seime dar kartą turėtų būti svarstoma už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių pilietybės problema.

Prezidentas sako tikįs, jog bus priimta pataisa, leidžianti išeivijos lietuviams be didesnių kliūčių gauti Lietuvos pilietybę. "Su tuo glaudžiai siejasi ir turto grąžinimas. Manysčiau, kad geriausia būtų sudaryti komisiją iš kompetentingų Lietuvos ir išeivijos žmonių, kurie pateiktų svarias ir įgyvendintinas rekomendacijas", rašo Algirdas Brazauskas.

Jis taip pat mano, kad užsienio lietuviams reikėtų palengvinti sąlygas ir panaikinti biurokratinius barjerus įsigyjant butus, namus Lietuvoje. Pasak jo, neteisinga ir tai, jog iš tautiečių, ypač iš nuolat dirbančių Lietuvoje, reikalaujama viešbučiuose mokėti visą kainą kaip užsieniečiams.

U.S.R.F. Savivaldybių Patariamasis Komitetas Lietuvoje. Iš kairės: Valentinas Šapalas (Vilnius) Ričardas Malkevičius, (Kaunas), Arūnas Grumodas (Vilnius), A. Pakštienė (USRF), Vygtantas Grinis (Kaunas), Zenonas Streikus (Druskininkai), Peter Solinger (Baltic Municipal Initiative), Arimantas Dragunevičius.

Girdėta iš Vilniaus

• **NAUJI MINISTRŲ KABINETO NARIAI.** Prezidentas Algirdas Brazauskas paskyrė naujus Krašto apsaugos ir Socialinės apsaugos ministrus vietoje atsistatydinusių iš šių pareigų Audriaus Butkevičiaus ir Teodoro Medaiskio.

Socialinės apsaugos ministrui Laurynui Mindaugui Stankevičiui 59 metai. Gimė Aukštadvaryje. Leningrado Finansų ekonomikos institute įgijo finansininko specialybę. Iki 1969 m. dirbo Lietuvos finansų ministerijoje vyriausioju ekonomistu, skyriaus viršininku. 1969-1978 m. buvo Lietuvos TSR nuolatinės atstovybės Maskvoje atstovo pavaduotojas. 1978 m. paskirtas Valstybinio Darbo komiteto pirmininko pavaduotoju, vėliau – Darbo ir socialinio aprūpinimo ministro pavaduotoju. Stažavosi Vokietijoje, Danijoje, Kipre.

Krašto apsaugos ministru paskirtas 32 metų Linas Antanas Linkevičius. Jis kaunietis, ten aukso medaliu baigė vidurinę mokyklą ir su pagyrimu – politechnikos institutą. Tačiau inžinieriaus darbo beveik nedirbo, buvo Lietuvos komjaunimo centro komiteto skyriaus vadovas, vėliau Lietuvos leiboristų jaunimo unijos pirmininkas. Pagal LDDP sąrašą išrinktas į Seimą, yra Seimo užsienio reikalų komiteto pirmininko Kazio Bobelio pavaduotojas.

• **ATLEISTAS LIETUVOS BANKO VADOVAS. NAUJO DAR NĖRA.** Seimas pareiškė nepasitikėjimą Lietuvos banko valdybos pirmininkui Romualdui Visakavičiui. Interpeliaciją pateikė Demokratinės darbo partijos frakcija, ją palaikė socialdemokratai. Dešinioji opozicija priešinosi Romualdo Visakavičiaus nušalinimui.

Nepasitikėjimo pareiškime Romualdas Visakavičius buvo kaltinamas neteisėtais sandėriais su komerciniais bankais ir ypač lengvatiniu 20 milijonų litų kredito vienam iš jų skyrimu.

Prezidentas pasirašė dekretą dėl Romualdo Visakavičiaus atleidimo. Tai jau antras šiemet atleistas centrinio Lietuvos banko vadovas. Metų pradžioje po didelio valdančios partijos ir Prezidento spaudimo atsistatydino iš šių pareigų Vilijus Baldiškis.

Realiausiu kandidatu į šį postą laikomas žemės ūkio banko valdybos pirmininkas Pranas Vilūnas.

• **TEISĖSAUGOS VADOVAI REIKALAUJA ĮSTATYMO, LEIDŽIANČIO KONFISKUOTI NETEISĖTAI ĮSIGYTĄ TURĄ.** Vienas didžiausių pavojų nacionaliniam saugumui, Vidaus reikalų ministro Romasio Vaitekūno nuomone, yra vis didėjantis organizuotas nusikalstamumas ir ypač kriminalinių nusikaltimų padaugėjimas. Tai jis pareiškė Seimo posėdyje, kalbėdamas apie kovą su nusikalstamumu.

Vidaus reikalų ministerijos duomenimis, per 9 šių metų mėnesius padaryti 45 275 nusikaltimai. Padaugėjo nužudymų (277 žmogžudystės), išžaginimų (134 atvejai). 100 000 gyventojų tenka net 120 nusikaltimų.

Ministras prašė, kad būtų priimtas įstatymas, leidžiantis konfiskuoti neteisėtai įgytą turtą, kuris yra daugelio kriminalinių nusikaltimų priežastis. Jis taip pat pranešė, jog baigiamas rengti įstatymo dėl ginklų kontrolės projektas. Neteisėtai laikomi ginklai bus atimami. Kita vertus, būtinajai ginčiai juos numatoma leisti laikyti. Šiam projektui pritare ir Generalinis prokuroras. Abudu pareigūnai pasisakė prieš mirties bausmės panaikinimą.

• **ŽEMĖS UŽSIENIEČIAMS LIETUVOJE KOL KAS NEPARDUOS.** Lietuvos Konstitucijos 47-ojo straipsnio pataisą, kurioje įtvirtinama žemės nuosavybė, teks atidėti mažiausiai metams. Įstatymo dėl jos pakeitimo projektas Seime nesurinko reikalingų 84 balsų.

Pernai priimtoje Konstitucijoje užfiksuota, kad "žemė, vidaus vandenys, miškai ir parkai nuosavybės teise gali priklausyti tik Lietuvos Respublikos piliečiams ir valstybei". Seimo narių, daugiausiai LDDP frakcijos, iniciatyva buvo siūloma iš straipsnio išbraukti žodį "tik", taip pat suteikti ribotą nuosavybės teisę užsienio valstybių fiziniams ir juridiniams asmenims.

Sio straipsnio pataisą vėl galima siūlyti tikrai po metų. Tačiau tada reikės surinkti ne mažiau dviejų trečdalių visų Seimo narių balsų. Svarstymas ir balsavimas turės būti surengtas du kartus su ne mažesne kaip dviejų mėnesių pertrauka.

• **VAKARŲ EUROPOJE ATIDARYTA PIRMOJI LIETUVOS PREKYBOS ATSTOVYBĖ.** Badeno-Wuertembergo sostinėje Stutgarte atidaryta Lietuvos prekybos atstovybė. Lietuvos interesus atstovauja "HACK Consulting International" firma. Tai pirmoji Lietuvos prekybos atstovybė Vakarų Europoje. "HACK Consulting International" filialo Leipzige vadovas Peteris Kirmssė, dabar viešintis Lietuvoje, sakė, kad bendradarbiavimu su Lietuva ypač suinteresuotos vidutinės Vokietijos firmos, ieškančios kelių išeiti į buvusios CSRS rinką. ELTA B.B.

• **AMBASADORIAUS PADĖJĖJAI ARIJANA SAMSONIENĖ IR RAMŪNAS ASTRAUSKAS** dalyvavo dailininko iš Lietuvos Audriaus Puipos parodos atidaryme Philadelphijos Rosenfeldo galerijoje, kurią parėmė šios galerijos savininkas p. Rosenfeld bei Art Gruop International prezidentas p. Charles Weston, kuris remia ne vieną dailininką Lietuvoje. Tai buvo pirmoji Audriaus Puipos paroda, surengta už Lietuvos ribų.

Iš Ekonominės konferencijos Californijoje. Nuotraukoj JAV ambasadorius Lietuvai Daryll Johnson, Ingrida Bublienė – IB Communication vadovė, Thomas Jones – Mc Dermitt, Will & Emery atstovas.

ŠIRDYS KUPINOS ATJAUTOS IR GĖRIO

Atkūrus Nepriklausomybę, Lietuvoje daug kas keičiasi. 50 metų egzistavusi sistema nuskurdino žmogaus sielą, varžė kūrybingumą, savarankiškumą. Ir štai – laisva Valstybė. Kaip joje gyventi? Vieni rūpinasi valstybės interesais, kiti savimi, dar kiti – nieko nedarė, tik dejuoja, kad labai sunku gyventi.

Šiuo nelengvu, chaotišku laikotarpiu atsirado žmonių, kurie nepamiršo, kad mūsų ateitis – vaikai. Ir pirmiausia pagalvojo apie našlaičius. Deja, šie vaikai "turi" tėvus: jie alkoholikai, narkomanai, jiems atimtos tėvystės teisės. Tokių vaikų Lietuvoje yra per 6000. Auga jie dideliuose internatuose pagal amžių suskirstyti į grupes, todėl broliai ir seserys yra atskiriami, netgi dažnai gyvena skirtinguose miestuose ir visiškai tarpusavyje nebendrauja.

Internatuose dirba daugybė suaugusiųjų, kurie verda vaikams valgyti, skalbia, tvarko kambarius. Vaikai auga ne tik be motiniškos šilumos, bet jie išeina į gyvenimą visiškai nepasiruošę: nemoka spręsti jokių buitinių problemų, pasirūpinti savimi. Teko matyti vaikų, kurie nežinojo, kad į arbatą reikia įsidėti cukraus, nes internate į stiklines jiems įpildavo jau pasaldintą arbatą, nežinojo, kad galima ir patiems susisiūti suplyšusius drabužėlius. Patys užaugę be meilės, jie neįsivaizdavo jos ir savo artimui.

Kaip jie gyvens mūsų naujojoje Valstybėje, kaip augins savo vaikus, ar nepaliks jų, kaip kažkada patys buvo palikti?

Noriu papasakoti apie vieną ramybės ir gėrio salelę Kaune. Tai Raimundos Miškinienės prieš dvejus metus įkurti vaikų namai "SODAS".

Miškinijų šeima buvo nutarusi paimti auginti penkis našlaičius. Vėliau paaiškėjo, kad visi vaikai turi broliukus ir sesutes. Teko ir

juos priglausti. Vaikų skaičius išaugo iki devynių. Dviejų kambarių butas tokiai didelei šeimai buvo per mažas. Jame visi gyveno vienerius metus. Visko buvo per tuos metus: ašarų, barnių, susitaikymų, bet švenčių buvo dar daugiau. Visų pirma – Krikštynos, surengtos nuostabaus žmogaus, Žiez marių klebono Kęstučio Kazlausko. Geri krikšto tėvelių veidai, pirmosios dovanėlės ir graži vakaronė. Pagaliau vaikai galėjo švęsti Kalėdas savo šeimoje, Velykas – pas senelius (Raimundos tėvus). Bet svarbiausia – gerumas, rūpestis, meilė, sklindantys iš Raimundos ir Vytenio Miškinijų. To vaikai neįsivaizdavo visą savo trumpą ir liūdną gyvenimą. Kai kurie vaikai visiškai neprisimena savo tėvų. Inetos atminty išlikusios tik šaltos mamos kojos, Deivido – kruvini mamos plaukai, o Gitana su broliuku Vytu mama norėjo nuodoti, ir tik medikai sugrąžino juos į gyvenimą. Dabar vaikai auga sveiki, dažniau šypsosi. Audriui, kuris sirgo epilepsija, per tuos metus nepasikartojo nei vienas ligos priepuolis.

Kartą Raimundai paskambino vienos mokyklos mokytoja ir verkdama prašė, kad ji priimtų gyventi tėvų paliktus du jos mokinius – sesutę Ramintą ir broliuką Dainių. Po kiek laiko paaiškėjo, kad Kauno kūdikių namuose auga dar ir jų broliukas Ramūnas.

Taip Miškinijų šeimoje gyvena jau dvylika vaikų. Reikia jiems ir geresnių gyvenimo sąlygų. Apie Raimundos šeimą jau metai laiko žinoma mieste, todėl Kauno savivaldybė garantavo, kai iš komercinio "Ūkio banko" buvo imama keturiasdešimt penkių tūkstančių JAV dolerių paskola. Už šiuos pinigus vaikų namams "SODAS" Raimunda nupirko namą gražiame Kauno priemiestyje, Fredoje.

Atėjęs į svečius, stebiesi,

kaip šiuose namuose viskas gražu ir jauku. Vaikai patys tvarko savo kambarius, didesnieji padeda skalbti drabužėlius, mergaitės, kai reikia, išverda valgyti. Prie namo yra didelis gražus sodas. Jame gyvena ožka su dviem ožiukais, triušių šeimyna, vištos, viščiukai. Daržė Raimunda su vaikais auginą įvairias daržoves. O kiek ši rudeni sode obuolių?! Jų užtenka ir vaikams, ir kaimynams, ir draugams pavaišinti.

Šeimos galva Vytenis labai daug dirba (jis – inžinierius programuotojas), tačiau tokiai didelei šeimynai vis tiek trūksta pinigų, tuo labiau, kad ji padidėjo dar dviem broliais Ramūnu ir Svajūnu, – todėl tenka ieškoti ir rėmėjų.

Kauno miesto savivaldybė padengia daug ūkinių išlaidų, moka vaikams socialines šalpas. Kauno duonos kombinatas aprūpina duona, grūdų kombinatas maitina paukščius ir gyvulėlius. Atviros Lietuvos fondas nupirko baldus. Puikų kalėdinę dovaną atvežė Danijos firma "Jorgenson & Son". Tai baldai, šaldytuvai, indai, patalynė, vaikų drabužėliai.

Didžiausias Raimundos rūpestis – neišmokėta paskola bankui.

Raimunda yra labai dėkinga ponui J. Adomaskui iš Chicagos, kuris padovanojo penkis tūkstančius JAV dolerių banko paskolai padengti, Marijampolės vyskupui Žemaičiui, monsinjorui Kazlauskui, Lietuvos jaunųjų verslininkų prezidentui G. Skobui, kurie paaugojo nemažai pinigų paskolos palūkanoms apmokėti, ir daugeliui kitų žmonių, kurie padėjo jai kiek galėjo.

Sėkmės, Raimunda, dideliame ir sunkiame darbe. Aš tikiu, kad geri žmonės tau padės. Tebūna tai nuostabus pavyzdys, kai vieno žmogaus valia ir visuomenės parama gali sutverti tokius gerus vaikams namus.

Vida Grinienė

"SOS Lietuvos vaikai"

Kauno grupės vicepirmininkė

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS
DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. •
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.
Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį
metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai
pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos
nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

LIETUVA VĖL PASAULIO SPAUDOJE

Juozas Žygas

Buvo pradeda nusi-
skęsti, kad Lietuva liko lyg
ir užmiršta ir nebėra dėme-
sio centre. O tai buvo dėlto,
kad nieko svarbesnio neį-
vykdavo. Politinė networka
ir ekonominis nuosmūkis,
nieko nedomina. Visus su-
jaudino ir sukrėtė, kuomet
spalio 12 d. ryte, Vilniuje
driokstelėjo šūviai. Trimis
šūviais buvo nušautas, iš
namų išėjęs, Vitas Lingys,
Respublikos laikraščio stei-
gėjas ir vyriausio redaktori-
aus padėjėjas. Jis buvo
nušautas dėlto, kad į viešu-
mą iškeldavo mafijos veiklą.
Taip sakant, per daug žino-
jo ir netylėjo. Tikrieji
nusikaltėliai nėra tie, kurie į
jį šovę (jie tėra samdiniai),
bet tie, kurių rankose yra
siūlų galai. O tie siūlai ve-
da labai toli, net į valdžios
viršūnes. Tad greičiausiai,
kad tikrieji nusikaltėliai ir
nebus surasti. Jau pirmąją
dieną, buvo klaidinančios
žinios teikiamos.

To ar gretimo namo gy-
ventojai, kurie žudikus matė
teigė, kad jie buvo su juo-
domis kaukėmis – 25-30 m.
amžiaus. Jeigu jie buvo su
kaukėmis, tad koku būdu
galėjo jų amžių nustatyti?
Apie mafijos veiklą Lietu-
voje, buvo rašoma sekan-
čiai: "Visi keliai veda į pre-
zidentūrą – A. Brazausko
prezidentavimo metai įeis į
mūsų istoriją kaip patys gė-
dingiausi – Lietuva darosi
vagių, plėšikų, galvažudžių,
mafijos ir įžūliausios korup-
cijos kraštas (Lietuvos aidas
1993.VI.25)". Negalima
teisinti valdžios pareigūnų,
kad jie nežino, kas krašte
vyksta. Dar nėra tokio kraš-
to, kuriame mafija – sindi-
katas ar kaip kitaip vadinamos
gangsterių organizaci-
jos, veiklą be valdžios ži-
nios ir globos. Tad ta pati
taisyklė turėtų būti ir Lietu-
vai taikoma!

Senovės romėnų teisi-

ninkai sakydavo, kad norint
surasti nusikaltėlių ar nusi-
kaltimo organizatorių, pir-
miausia reikia ieškoti, kam
tas nusikaltimas naudingas.
Savaime aišku, kad yra nau-
dingas tiems, kurie statosi
(ar jau pasistatė) pilaites,
valdo bankus, viešbučius,
įmones bei restoranus ir
įvairias uždaras bendroves
(UB) – faktiniai valdytojai,
ne tie, kurie kitų interesus
teatstovauja. Visiems turėtų
būti aišku, kad nei vienas
kelių metų bėgyje, legaliu
keliu, milijonų susikrauti
negalėjo. O tokių "susikro-
vusių", valdžios viršūnėse ir
jų aplinkoje yra apstu. Tad
mafijos siūlai į juos ir veda,
tik valdžios žmonės nėra su-
interesuoti juos išaiškinti.
Be to, mafijos pagalbos dė-
ka, daugelis į valdžią įsirop-
štė. Tai negi dabar pjaus
šaką, ant kurios patys sėdi.

Dabar jie nušovė per daug
žinantį žurnalistą, o jeigu val-
džia imtų juos tramdyti – tai
pradėtų valdžios žmonės būti
jų taikiniais. O dabar "tvar-
ka ir ramybė" viešpatauja.
Yra išleistas "apsauginis"
įstatymas, kuriuo galima
areštuoti ir be kaltės įrody-
mų. Remiantis tuo įstaty-
mu, buvo keliasdešimt
"smulkių žuvelių" areštuota.
Per radiją apie tai kalbėjo
A. Butkevičius. Norėdamas
patirti, kaip tas įstatymas
veikia, jis po kraštą pavaži-
nėjo. Daugelyje vietų, poli-
cijos viršininkai jam taip
pasakė: "Pas mus yra ramu
– visi prekybininkai moka
(mano pabraukta J.Ž.)". Ar
dar bereikia geresnių įrody-
mų, kas yra mafijos talki-
ninkai?! O valdžios parei-
gūnų, atsisveikinant ir kapi-
nėse pasakytos kalbos – tėra
tik krokodilų ašaros, kuriom
vistik tiek niekas netiki. Kapi-
nėse Seimo pirmininkas
Česlovas Juršėnas taip pa-
sakė: "Šios laidotuvių su-
krečia savo baisia prasme,

PAMINĖJO AMŽIAUS IR SPAUDOS DARBO SUKAKTĮ

"Dirvos" ir kitų lietuviš-
kų laikraščių JAV, Kanado-
je ir Lietuvoje bendrabarbis
Edvardas Šulaitis buvo pa-
gerbtas jo namuose spalio
16 d. įvykusiame pobūvyje.
Čia buvo paminėta jo 65
metų amžiaus ir 45 metų
bendradarbiavimo spaudoje
sukaktys. Susirinkus dau-
giau negu 30 šeimos narių,
spaudos bei teatro darbuo-
tojų, sukaktuvininkas buvo
apjuostas tautine juosta, pa-
sakyta kalbų, pabendrauta,
pasilinksmina.

Kaip sužinota, Ed. Šulai-
tis dar jaunas vyras atvyko į
Cicero (prie Chicagos) 1949
m. rudenį ir tuoj pat įsijun-
gė į visuomeninę veiklą
sporto klubuose bei kultūri-
nėse organizacijose. Yra
bendradarbiavęs beveik vi-
suose išeivijoje leistuose
laikraščiuose, kai kuriuose
iš jų redagavęs sporto, stu-
dentų, L. Vyčių skyrius.

Dabar sukaktuvininkas
yra komp. VI. Jakubėno
draugijos pirmininkas, "Vai-

dilutės" lietuvių teatro vice-
pirmininkas, vadovauja
SLA 65-tai kuopai ir tos or-
ganizacijos Jaunimo komi-
sijai, bei keliems lietuviš-
kiems sporto klubams. Yra
redagavęs kelis periodinius
leidinius, išleidęs porą kny-
gelių apie sportą, parušęs
sukaktuvinių leidinių, daly-
vavęs didžiųjų lietuviškų
renginių ruošoje.

Šiuo metu jis atstovauja
trims Lietuvoje leidžiamiesiems
leidiniams – rašo į
juos ir rūpinasi jų platinimu
Amerikoje. Kiek gali sten-
giasi neatsisakyti nuo para-
mos visiems. Priklauso
Lietuvos žurnalistų sąjun-
gai, o taip pat ir Tarptauti-
nei žurnalistų federacijai.

Šiame pobūvyje buvo
palinkėta sukaktuvininkui
nepavargti ir ateityje toliau
našiai dirbti. Pats sukaktu-
vininkas pareiškė, kad nori
atsidėti savo archyvo tvar-
kymui, raštų redagavimui
bei leidimui. A.Bs.

LIETUVOS KARIAI NEDAINUOJA

Anais, nepriklausomos
Lietuvos laikais, karys ir dai-
na buvo neatskiriami draugai.
"...O su daina linksmai sau
žygiuoja Lietuvos kariai..."
Ši, ir kitos dainos skambėjo
Lietuvos laukais kariams
žygiuojant į lauko pratimus,
arba, nors jau ir pavargus,
grįžtant atgal į kareivines.
Su daina bežygiuojančius
karius stebėdavo laukuose
besidarbuojantieji, kurie sa-
vo pasigėrėjimą išreikšdavo
džiaugsmingai žvilgsniais ir

nes tai – iššūkis mūsų val-
stybei. Mes neturime teisės
šioje mirtyje matyti bepras-
mybės, nes jau peržengta
lemtinga riba". Gerai, kad
jis nebandė ašarų nusišluos-
tyti, nes žmonės būtų galėję
– jo rankas pamatyti!

draugiškais rankų mostais.
O ką jau bekalbėti apie sek-
madienius! Tuomet kariai
pasipuošę švariamais ir tvar-
kingomis uniformomis, iš-
blizgintais batais, lygiose
gretose, tvirtu žingsniu žy-
giuodami į bažnyčią ir grįž-
dami iš jos traukdavo:
"Tau sesute puikios gėlės, o
man kardas prie šalies..."

Toms karių dainoms
skambant miesto gatvėmis,
jiems plojo pracičiai, o pra-
viruose namų languose, su
smarkiau plakančiomis šir-
dimis, dainuojančius karius,
lydėjo kuklus lietuvaikių
žvilgsnis ir šypsnyš... O
dienos darbus užbaigus, ka-
riai, visatos Kūrėjui padėką
išreikšdavo ir, Jo palaimos
rytojaus dienai prašydami,
giedojo "Tėve Mūsų". Po
to, nuskambėdavo ir Lietu-

vos himnas.

Dabar Lietuvos karių
dainos esą, nutilusios. An-
drius Lankas ("Karys"
Nr.7,1993 m.) savo straips-
nį pavadinęs "Ko nutilę ka-
rių dainos" rašo: "...Per tre-
jus metus Kaune neteko gir-
dėti nei vienos lietuviškos
karo dainos". Dėl to, auto-
rius, nekaltina karių, nes jie
lietuviškų dainų išmokyti ne-
turėję galimybių, kadangi
tai buvusio sovietinio auklė-
jimo išdava. Bet vis dėlto,
jo manymu, Lietuvos ka-
riuomenė privalanti tęsti bu-
vusios Lietuvos kariuome-
nės tradicijas ir dainos ne-
užmiršti. Autorius pagei-
dauja, kad Lietuvos radijas
transliuotų senąsias kariškas
daines. Dainas išmokyti būtų
galima ir panaudojant įvai-
rius įrašus. Be to jas moka
ir visi buvę Lietuvos ka-
riuomenės kariai. Ir, jeigu
tai nebus daroma, sampro-
tauja straipsnio autorius,
tai: "laikui bėgant ir tą pra-
rasime, o senovė būtina pri-
siminti, ji stiprina patrijoti-
nius jausmus. Apmaudu,
kuomet karių valandėlės
metu skamba vakarietiški
"slageriai"... Nejaugi mes
jau taip nutolome nuo savo
Tėvynės, kad jau bodimės
klaudyti savų dainų?"

Lietuvos karininkija pri-
valanti, savuosius karius, iš-
mokyti kariškų dainų taip,
kad jos skambėtų pasivaikš-
čiojimuose ir pratybose.

Straipsnio gale rašo, kad
lietuviškos dainos buvo la-
bai vertinamos net ir sovie-
tinės armijos vadų. Auto-
riui būnat sovietinės armijos
mokymo kursuose, lietuviš-
kas būrys, kasdien dainuo-
davęs lietuviškas kariškas
daines. – "Tai išgirdęs pul-
ko vadas išrikiavo visą dali-
nį ir išreiškė padėką lietu-
viškam "zvodu" už puikų
dainavimą".

Reikia tikėti, kad "Ei,
Lietuvos kareivėliai niekad
nedejuoja...", neužilgo,
Lietuvoje ir vėl garsiai su-
skambės!

P. Palys

Žurn. Edvardas Šulaitis (dešinėje) minint jo 65 m. amžiaus ir 45 metų žurnalistinio darbo sukaktį spalio 16 d. Šalia jo – Cicero LB apylinkės pirm. R. Rimkus, svečias iš Californijos V. Bišulčius, estrados solistas St. Povilaitis iš Vilniaus.

SUGRAŽINTA SKOLA

(Knygai apie Jurgį Ambraziejų Pabrėžą išėjus)

Turbūt nėra pasaulyje tautos, neišugdžiusios asmenybių, kurių veiklos bei nuveiktų darbų neišgali užgožti nei laiko atstumas, nei tą tautą užgriuvusios negandos, nei, pagaliau, suinteresuotų žmonių piktavališkos pastangos sumenkinti nuveiktų darbų reikšmę arba netgi apšmeižti, iškreiptai traktuojant atskirus gyvenimo tarpsnius. Visą tai teko patirti ir mūsų tautiečio, atsidavusio pranciškono, tau-raus kunigo, mokslininko botaniko bei nepaprastai žmonių mėgto liaudies gydytojo, tėvo Ambrozijaus Pabrėžos atminimui.

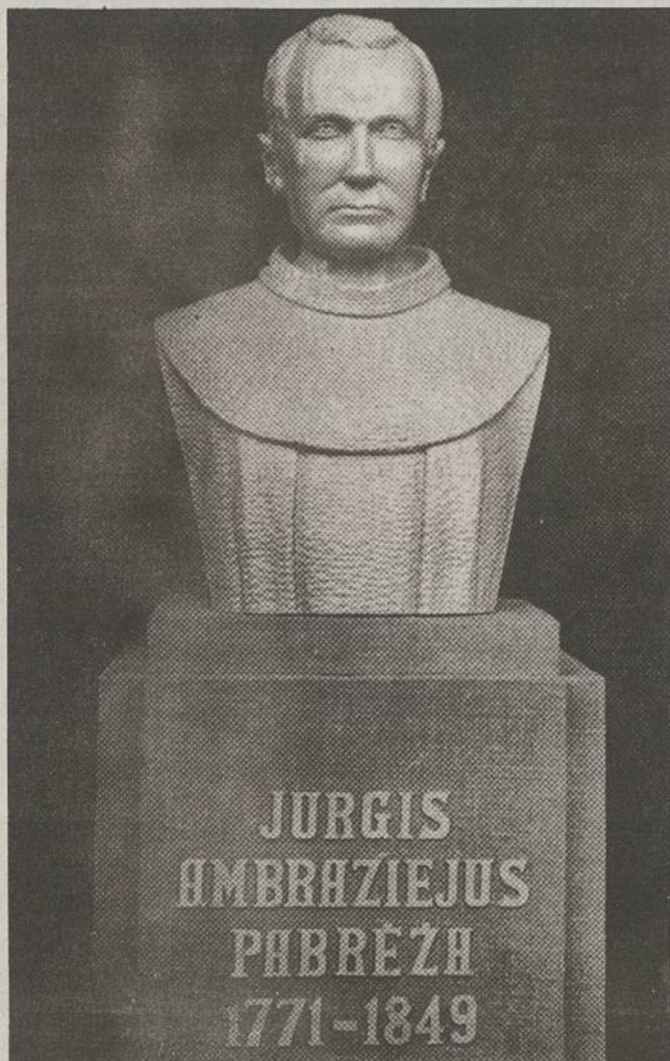
Pasekė apie tėvą Pabrėžą leidinius, išleistus per tą beveik 150 metų laikotarpį po

šiais metais išleido tėvo Viktoro Gidžiūno, O.F.M. monografiją – Jurgis Ambraziejus Pabrėža (1771-1849). Labai gaila tik, kad šio leidinio nesulaukė pats jo autorius. Knyga išleista tėvui Viktorui Gidžiūnui atminti, jo mirties dešimtmečio proga.

Knygos pradžioje patalpintame provincioalo tėvo Placido Bariaus, O.F.M. paaiškinime rašoma:

"Jau du šimtus metų tėvo Ambraziejaus Pabrėžos atminimas gyvena Žemaitijoje. Jis išliko liaudyje be jokių specialių kieno nors pastangų. Netgi priešingai – iki šiol apie tėvą Pabrėžą labai nedaug parašyta."

"Ši knyga atskleidžia tē-

jo mirties, turėtume ranką ant širdies padėję prisipažinti, jog iki šiol buvome jam didžiai skolingi. Nepriklausomos Lietuvos metais pavieniai bandymai nuodugnai nušviesti tėvo Pabrėžos asmenybę, kaip nebūtų gaila, dėl įvairių priežasčių nebuvo užbaigti iki galo. Gi sovietinės okupacijos metais apart keletos tikrai geranoriškų straipsnių apie tėvą Pabrėžą, kaip apie to meto mokslininką botaniką, daugiau būta spekuliacijų ar netgi falsifikacijų, vertinant jo asmenybę, jo įsitikinimus bei troškimus.

Šiandien gi galime jau pasidžiaugti. Ši ilgokai trukusi skola, užsienyje gyvenančių tautiečių dėka, grąžinta. Lietuvos katalikų mokslo akademija Romoje

vo Ambraziejaus Pabrėžos asmenį ir darbus naujoje šviesoje. Mes jį išvystame ne tik kaip plačių horizontų, bet taip pat kaip labai žmogišką ir patrauklią asmenybę – kaip išvalgų gamtamokslininką ir jautriasielį gydytoją, kaip aistringą savo krašto, jo kalbos ir jo istorijos mylėtoją, kaip minias uždegantį oratorių ir pamokslininką, kaip sveikų idėjų visuomenininką ir pavyzdinę dvasininką.

Visus tėvo Ambraziejaus gyvenimą studijavusius stebina jo energija, darbštumas, uolumas, pasišventimas. Ši charakteringa jo asmenybės žymė, be abejo, yra susijusi su faktu, kad tėvas Pabrėža buvo kunigas ir vėliau vienuolis pranciškonas, kurio svarbiausias gyvenimo tikslas

POKALBIS SU RAŠYTOJA IŠ LIETUVOS

Dirvos bendradarbis F. Masaitis buvo susitikęs populiarią Lietuvoje rašytoją Jurgą Ivanauskaitę ir su ja kalbėjosi.

F.M. Vartydamas Amerikos lietuvių spaudą, radau žinutę apie Jūsų knygą, kurios platinimas dėl kažkokių tai priežasčių yra suvaržytas. Antroji Jūsų knyga "Mėnulio vaikai" buvo recenzuota ir gerai įvertinta "Laiškai Lietuviams" žurnale. Recenzentė Nijolė Jankutė tarp kitko rašo, kad romanas "Parašytas su gilia išvalga į šio laiko pasimetusių kartą". Ką Jūs galėtumėt pasakyti apie šias knygas?

J.I. Dėl pirmosios knygos galiu tik tiek pasakyti, kad, mano nuomone, jos platinimo suvaržyti nebuvo jokio reikalo. Iš kitos pusės, tas suvaržymas buvo geriausia tai knygai reklama. Šiuo metu, kada lietuviškas knygas nelabai daug kas perka, ši knyga buvo išgrobstyta per dvi savaites. Būtų parduota žymiai daugiau, jei būtų jos daugiau atspausdinta.

Apie kitą knygą galiu pasakyti, kad apie ją, lygiai

buvo savyje įgyvendinti ir kituose idiegti Kristaus Evangeliją ir visomis galimomis bei visais talentais tarnauti žmonėms. Tai buvo jo gyvenimo pirminė užduotis, ir jo aistra, iš kurių visa kita savaimingai išplaukė. Buvimas mokslininku, gydytoju, veikėju ar panašiai, buvo tik natūralios ir apčiuopiamos tėvo Ambraziejaus Pabrėžos pilnutinai išgyventos Evangelijos apraiškos. Ne nuostabu, kad jau nuo neatmenamų laikų tėvas Ambraziejus Kretingos apylinkės liaudies laikomas šventuoju.

Tai labai glausti, bet nemažiau prasmingi žodžiai apie tėvą Pabrėžą. Tokį jį iš tikro išvysitę ir perskaitę visą knygą bei susipažinę su joje pateiktais tėvo Pabrėžos laiškais, pamokslais ir kitais to laikmečio dokumentais.

kaip apie kitas, savo parašytas knygas, stengiuosi net negalvoti. Manau, kad tai visiškai siaubas. Tik paskutiniu metu pramokau save šiek tiek vertinti. Tačiau apskritai, savo knygas vertinti palieku skaitytojams.

F.M. Kiek knygų jau esate parašiusi?

J.I. Penkias. Dvi knygas novelių ir tris romanus.

F.M. Jūsų amžiui-tai gana daug. Ar palaikote ryšį su išeivijos žurnalais?

J.I. Labai mažai. Pažįstu Kavolį New Yorke, Soliuną Čikagoje ir dar vieną kitą. Manychiau, jog Lietuvos ir išeivijos žurnalistų santykiai turėtų būti glaudesni. Turėtų išnykti užtvaros skiriančios į "Jus ir mes, mes ir anie". Juk visi esame lietuviai ir visi norime Lietuvai gero.

F.M. Jei taip, tai ar išeivijos žurnalistų straipsniai būtų pageidaujami Lietuvos spaudoje?

J.I. O taip. Net labai. Išeiviams rašant, mūsų laikraščiai taptų šviežesni ir įdomesni. O be to, toks bendradarbiavimas labiau suartintų lietuviškos spaudos darbuotojus.

F.M. Pagaliau, gal nevisai kuklus klausimas. Ar esate, jei taip galima išsireikšti, Landsbergio ar Brazausko pusėje?

J.I. Nepriklausomybę atgavus, daug rašiau ir dirbau Sąjūdžiui. Rinkiminės kompanijos metu daug važinėčiau remdama Lozoraitį. Dabar, kada Lietuvoje vyksta politinės kovos, kada stengiamasi kitaip galvojančius pažeminti ir apšmeižti, iš politikos pasitraukiau ir nežadu į ją daugiau įsivelti.

F.M. Ar nemanote, kad Popiežiaus vizitas šią padėtį kiek sušvelnino?

J.I. Aš manau taip. Prieš Popiežiui atvykstant, žmonės buvo gana skeptiški – sakydavo "Ką ten Popiežius! Nei jis mus matys, nei

mums padės". Žmonės kaip ir visada, pirkto, pardavinėjo ir važinėjo. Gyvenimas ėjo savo keliu. Tačiau, jo apsilankymas vis tiek turėjo įtakos ir žmonių nuotaikais, o gal ir morale.

F.M. Širdingai dėkoju už pokalbį. Linkiu Jums laimingos kelionės į Indiją, į kurią, kiek girdėjau, netrukus vyksite.

J.I. Ačiū jums.

NAŠUS KŪRYBINGUMAS

Vytautas Beliajus, Denver, Co. pradininkas lietuvių tautinių šokių ir jų propaguotojas Amerikoje.

Populiaraus "Vilties" žurnalo redaktorius, kelių knygų autorius, poezijos kūrėjas.

Internsyviai planuoja paruošti 1994 metams scenos veiklą "Lietuviškos vestuvės" 2-jų valandų ilgio su tradiciniais šokiais ir dainomis.

Dėl platesnių informacijų apie veiklą kreiptis į autorių telefonu 1-303-839-1587.

St. Stasienė

Štai, kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

A t n a u j i n d a m i prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai auکوjo:

Andriusis A., Dorchester ...	20.00
Raskevičius V., N. Haven ..	10.00
Česnavičius V., Richmd H. .	40.00
Petrutis R., Ft. Lauderdale ..	40.00
Jakubauskas J., Juno B.	5.00
Pupininkas J., St. Pete.	10.00
Miklius V., St. Pete	20.00
Miklius V., St. Pete	30.00
Jesuit Fathers, Cleveland ...	20.00
Tamulionis R., Beverly H. ..	20.00
Cerekas N., Warren	20.00
Remienė M., Westchester	5.00
Dirmantas B., Chicago	10.00
Griniūtė L.O., Chicago	20.00
Zebrauskas J., Chicago	20.00
Dreher R., Laramie	20.00
Kubilius L., Canada	10.00
Lapsiene J., Dedham	5.00
Šatkauskas A., Oakville	5.00
Bitėnas R., Bronxville	30.00
Kaslas B., Wyoming	20.00
Petrus V., Ormond B.	20.00
Diškėnas A., St. Pete.	10.00
Diškėnas A., St. Pete.	10.00
Širvaitis A., S. Euclid	20.00
Gruzdis M., Bay Village	5.00
Meilus L., Warren	10.00
Usas V., Kalamazoo	5.00
Kacinskas V., Sawyer	10.00
Jonaitis K., Chicago	10.00
Lauce J., Estes Pk.	20.00
Šimkus A., Santa Monica ..	20.00
Tumas A., Newbury Pk.	20.00
Žolynas A., Escondido	15.00
Bacevičius S., Corona D. M.	10.00
Celfeldas A., Santa Barbara .	8.00
Vokietaitis A., Moraga ..	1000.00
Januta D., Berkeley	12.00
Petrini E., Jackson	20.00
Lenkevičius V., Oak Lawn .	10.00
Kazlauskas M., Winter Pk. ..	10.00
Kaslas S.R., St. Pete.	30.00
Kiznis J., Brooklyn	20.00
Tamoshunas R., Webster ...	10.00
Karalius V., Baltimore	5.00
Vėlyvis J., Cleveland	5.00
Janavičius I., Cleveland	10.00
Joga P., Akron	10.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame

LIETUVIAIS ESAME MES GIMĘ!

IR NORIME KAIP BUVĘ, LIKTI LIETUVOS PILIEČIAIS

Lietuvoje leidžiamas "Naujasis Dienovidis" 1993 m. spalio 1d. Nr. 37 paskelbė Lietuvos krikščionių demokratų partijos valdybos pareiškimą "Dėl Lietuvos Vyriausybės pažeidinėjimų užsienio lietuvių teisių ir teisėtų interesų". Kartu atspausdino ir tuo metu Lietuvoje viešėjusių tautiečių komentarus.

Neabejodami, jog šie dokumentai bus įdomūs ir Dirvos skaitytojams, juos ir skelbiame.

LIETUVOS KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ PARTIJOS VALDYBOS PAREIŠKIMAS

Dėl Lietuvos Vyriausybės pažeidinėjimų užsienio lietuvių teisių ir teisėtų interesų

Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo 17 straipsnyje nustatyta, kad visiems lietuvių kilmės asmenims, gyvenantiems užsienio valstybėse, išsaugoma teisė į Lietuvos pilietybę. Kiekvienam pageidaujantiems lietuviui, kuris yra kitos valstybės pilietis, Lietuvos valdžia privalo išduoti dokumentą, patvirtinantį jo teisę į Lietuvos pilietybę. Tame pačiame straipsnyje taip pat nustatyta, kad lietuviai gali atvykti į Lietuvą kartu su savo šeimos nariais, nepriklausomai nuo jų pilietybės, be Lietuvos vizų ir gyventi Lietuvoje, o Lietuvos imigracijos įstatymai jiems neturi būti taikomi.

Tačiau Lietuvos Vyriausybė šią įstatymo normą šiurkščiai pažeidžia, reikalaudama vizų iš atvykstančiųjų į Lietuvą užsienio lietuvių ir net ima mokesčius už vizos išdavimą. Taip apsunkinamas tautiečių bendravimas su Lietuva ir imami neteisėti mokesčiai. Daugelis tautiečių iš užsienio nuolat teikia įvairiausią pagalbą ir labdarą. Todėl pats reikalavimas apmokėti vizą yra netik neteisėtas, bet ir užgaulus. Beje, kai iš užsienio lietuvių reikalaujama mokėti už vizas, Rusijos piliečiai į Lietuvą įsileidžiami be jokių vizų.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 32 straipsnis skelbia, kad kiekvienas lietuvis gali grįžti į Lietuvą ir laisvai apsigyventi Lietuvoje. Konstitucija nenurodo jokių sąlygų, kad pasinaudotum šia teise. Vyriausybė 1993 m. gegužės 6 d. nutarimu nepagrįstai apsunkino Lietuvos piliečių grįžimo iš užsienio ir nuolatinio apsigyvenimo Lietuvoje proce-

dūrą. Kad iš kitų šalių į Lietuvos Respubliką grįžtantys gyventi lietuviai būtų įregistruoti nuolatiniais Lietuvos gyventojais, Vyriausybės nutarimu jie privalo pateikti dokumentą, patvirtinantį jų išvykimą iš kitos šalies, dokumentą apie Lietuvoje įsigytą ar išsinuomotą gyvenamąją patalpą, įrodyti, kad jie turi lėšų pragyvenimui. Seimas savo 1993 m. birželio 8 d. nutarimu papildomai nustatė, kad sugrįžęs asmuo, dokumentais įrodęs šias sąlygas, tik po metų bus pripažintas nuolatinis Lietuvos gyventojas, ir tik praėjus migracijos tamybės patikrinimą bei pastarajai įsitikinus, kad minimas asmuo iš tiesų nuolat gyvena Lietuvoje, moka mokesčius ir t.t.

Galima padaryti tik vieną išvadą: grįžtantys lietuviai Vyriausybės traktuojami kaip imigrantai.

Neseniai Vyriausybės priimtas nutarimas apdėti maito mokesčiais užsienio lietuvių teikiamą (atvežamą, perduodamą per kitus asmenis ar siunčiamą paštu) šiuo sunkiu metu taip reikalingą įvairių paramą savo giminėms ir artimiesiems kelia pagrįstą pasipiktinimą. Vyriausybė neturi jokios moralinės nei juridinės teisės pasisavinti dalies tautiečių artimiesiems Lietuvoje skiriamos paramos, dėl kurios išeiviams tenka apriboti būtiniausius savo pačių poreikius.

Šie sprendimai buvo priimti tuoj po Ministro Pirmininko A. Šleževičiaus susitikimo su Amerikos lietuvių bendruomenės atstovais. Jame buvo siekta geresnio išeivijos ir Lietuvos gyventojų supratimo.

LKDP valdyba protestuoja prieš šiuos Vyriausybės nutarimus, reikalauja juos nedelsiant panaikinti. Būtų gražu, kad Vyriausybė atsiprašytų visų lietuvių ir jų šeimų narių, iš kurių neteisėtai buvo reikalaujama atvykimo vizų ir grąžintų paimtą vizos mokestį.

Vilnius, 1993 m. rugsėjo 15 d.

Gražutė Šlapelytė-Sirutienė

(Los Angeles, Kalifornijos valstija):

Perskaičiau LKDP valdybos pareiškimą dėl užsienio lietuvių teisių pažeidinėjimo Lietuvoje. Pritariu jam ir pareiškiu, kad mums tikrai skaudu, kai matome, kaip vangiai Lietuvos vyriausybė pripažįsta išeivių įnašą atgaunant Lietuvos nepriklausomybę, išlaikant lietuvišką kultūrą. Iki šiol

mes visi manėme, kad sa-vaime liksime Lietuvos piliečiai. Kai paaiškėjo, kad mums pilietybė savaime nepripažįstama, visus tas dalykas labai sukrėtė. Ypač skaudu tapo tiems, kurie gimė ir augo Lietuvoje ir dėl kurių pilietybės neturėtų kilti jokių abejonių.

Pamažu mes mėginom po truputį kai ką atgauti. Jau mums leista įsigyti dokumentą – pilietybės pažymėjimą, bet jis galioja tik metus laiko. Kai kam pavyko per tą laikotarpį įsigyti Lietuvos pasą. Esu viena iš nedaugelio tarp tų laimingųjų. Bet mano istorija šiek tiek skirtinga nuo kitų mano likimo brolių. Mano tėvų man paliktas palikimas (*Gražutė Šlapelytė yra Marijos Šlapelienės ir Jurgio Šlapelio – žymių Lietuvos kultūros veikėjų dukra – Red.*) mano sutikimu ir mano gimnaitės pastangomis pereina Lietuvos labui. Gal todėl aš gavau kiek daugiau privilegijų dėl pilietybės.

O apskritai noriu palinkėti, kad Lietuvos valdžia kuo glaudžiau bendradarbiautų su išeivių visuomene ir organizacijomis. Juk visi siekiame to paties tikslo – Lietuvos prisikėlimo.

Valdas Adamkus

(Hinsdale netoli Chicago):

Pareiškimo dvasią atitinka mano jau seniau asmeniškai keltas principinis klausimas. Būtent: jei svarstoma Lietuvos pilietybė Lietuvoje gimusiems žmonėms, tai yra pažeidžiamos prigimtinės žmonių teisės. Neįsivaizduoju, kad vyriausybė, kokia ji bebūtų, man ir visiems, kurie gimėm Lietuvoje, turi teisę atimti tai, kas mums jau mūsų gimimu priklauso. Civilizuotam pasauly kitai priimta. Pavyzdžiui, jei tu gimsti JAV, net ir laive arba lėktuve su JAV vėliava, tai automatiškai tampi JAV piliečiu ir niekas neturi teisės tos pilietybės atimti.

Lietuvos atžvilgiu šiandien mes toliau išgyvenam tragediją, kuri prasidėjo sovietų okupacijos metais. Niekas iš mūsų neapleido Lietuvos savo noru. Vieni buvo ištremti į Rytus, kiti išstumti į Vakarus. Abejams tremtis buvo skaudi. Ir štai po tremties metų Vyriausybė pradeda svarstyti klausimą, kuris jai nepriklauso. Ji pažeidžia pilietybės koncepciją, t.y. priklausymą sava tautai, pažeidžia tikrąją Konstitucijos dvasią ir žmogaus teises. Pilietybės klausimo svarstymas Lietuvoje gimusiems žmonėms visais požiūriais yra aiškus nesusipratimas ir logiškai nepateisinamas.

Toks Lietuvos krikščionių demokratų partijos pa-

KREIPIMASIS Į KAIŠIADORIŲ APYGARDOS RINKĖJUS

Lietuvos ambasada Washingtone praneša, kad šių metų lapkričio mėnesio 21 dieną vyks Seimo nario rinkimai Kaišiadorių rinkimų apygardoje Nr. 59. Seimo narys šioje apygardoje renkamas vietoje Algirdo Brazausko, kuris, tapęs Respublikos Prezidentu, neteko Seimo nario įgaliojimų. Šiomet birželio mėnesį surengti rinkimai pripažinti negaliojančiais, nes balsavo mažiau kaip 40 procentų į sąrašus įtrauktų piliečių.

Lapkričio mėn. 21 dienos rinkimuose bus renkami šie kandidatai:

1. Gelažius Jonas	– Lietuvos laisvės lyga
2. Katelevskienė Laima	– Lietuvos demokratinė darbo partija
3. Sabutis Liudvikas	– Lietuvos sąjūdis, Lietuvos respublikos piliečių chartija, Lietuvos politinių kalinių sąjunga, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga, Lietuvos demokratų partija
4. Šliužas Pranciškus
Alfredas	– Lietuvos nuosaikiųjų judėjimas

Lietuvos Respublikos piliečiai, priklausantys Kaišiadorių rinkiminei apygardai Nr. 59 (t.y. išvykę iš Kaišiadorių apskrities arba Elektrėnų miesto), kurie nuolatinai arba laikinai gyvena JAV ir nori dalyvauti lapkričio mėnesio 21 dienos rinkimuose, privalo iki šių metų lapkričio mėnesio 8 dienos užsiregistruoti Lietuvos ambasadoje Washingtone. Registruotis galima paštu. Tam reikalinga:

1. Atsiųsti naujojo Lietuvos paso arba Piliečio Pažymėjimo kopiją (originalo siųsti nereikia).
2. Nurodyti tikslią Lietuvos vietovę iš kurios LR pilietis yra išvykęs, t.y. paskuriniąją nuolatinę gyvenamąją vietovę Lietuvoje.
3. Dabartinį adresą bei telefono numerį JAV.

Lietuvos Respublikos piliečiams, kurie per Lietuvos diplomatinės atstovybės JAV buvo užsiregistravę 1992 metų spalio mėnesio 25 dienos ir birželio mėnesio 20 dienos Seimo rinkimams, iš naujo registruotis nereikia.

LIETUVIAI ŽURNALISTAI TARPTAUTINIAME SUVAŽIAVIME

Rugsėjo 15-19 d.d. Sicilijoje vyko Tarptautinės Katalikiškos Spaudos Sąjungos ("Union Catholique International de la Presse") Europos regioninis suvažiavimas kuriame, Lietuvių Katalikų Religinei Šalpai tarpininkaujant bei finansuojant, dalyvavo Lietuvos katalikiškos spaudos bendradarbiai: Valentina Zinkevičienė ir Egidijus Vareikis.

reikšimas yra labai šviesus žingsnis, mėginant spręsti tą nesusipratimą. Daug nedetalizuodamas galiu pasakyti, kad vizų, muitų klausimai savaime atpultų, jei atmes-tume patį pilietybės svarstymo konceptą. Vizų, o tuo labiau muitų, klausimas yra tikra nesąmonė.

Šio renginio, pavadinto "Katalikai žurnalistai naujoje Europoje", darbotvarkėje skirtas ypatingas dėmesys katalikiškos spaudos problemoms pokomunistinėje Rytų ir Vidurio Europoje.

LKR Šalpos sponsoruoti lietuviai žurnalistai pateikė savo išpučius ir įvertino dalyvavimą suvažiavime. "Naujojo Dienovidžio" savaitraščio bendradarbis Valentina Zinkevičienė rašo: "Dėkoju Jums ir Dievo apvaizdai už šią kelionę. Iš jos aš parsivežiau devizą: "Žurnalistai turi būti katalikas savo dvasia", ir perspėjimą visiems pokomunistinės visuomenės žmonėms: "Komunizmas dar yra daugelio mūsų viduje!" (LKRŠ)

Vilija Lendraitienė džiaugiasi puikia vakarine suknele madų parodoje Lietuvių Centre, Lemonte. V. Jasinevičiaus nuotr.

SEPTYNERIOPAS ASPIRINO VEIKIMAS

Dr. Jonas Stankaitis

Jau šimtmečiais žmonės naudoja vaistus, gaunamus iš gluosnio (*Salix*) bei jam giminingų augalų. Tai salicylatai, kurių medicininis veikimas yra labai platus. Salicylatai įeina į daugelio vaistų sudėtį, o acetylio ir salicylinės rūgšties junginys, medikų vadinamas acedum acetyl salicylicum, yra bene labiausiai paplitęs ir visiems gerai žinomas vaistas aspirinas. Jį beveik prieš 100 metų susintetino vokiečių Friedrich Bayer.

Pasak Goodman ir Gilman Š. Amerikoje aspirino kasmet pagaminama apie 15 tūkstančių tonų. Iš karto atrodytų, jog tai fantastiškas skaičius. Bet atsiminus, kad jis užima beveik pirmą vietą visose viešose ir ligoninių vaistinėse bei namų vaistinėse, tas kiekis yra priimtinas. Tai populus, senas, bet dar nepasenęs vaistas. Nenuostabu todėl, kad apie jį nuolat prisimenama įvairiausiose gydytojų praktikų bei medikų mokslininkų konferencijose.

Tad, koks gi jo tas septyneriopas veikimas?

1. Sedare dolorem opus divinum est. (Skausmų ramimas – dieviškas darbas). Taigi, visų pirma, aspirinas atlieka tą dievišką darbą – ramina skausmus. Koks šio veikimo mechanizmas, dar ir šiandien medicina tiksliai nežino, tačiau faktas lieka faktu, jog toks veikimas yra ir be to, naudojant normalias aspirino dozes, skirtingai nuo kitų analgetikų, pav. opijatu grupės, išvengiama nepageidautinų pašalinio veikimo reiškinių.

2. Aspirinas pagerina kraujo apytaką. Labiau prisipildo vainikinės širdies arterijos ir jų šakos šviežiu krauju. Sustiprėja širdies raumuo ir pagerėja centrinių, bei periferinių organų funkcionavimas. Išsiplečia kraujagyslės, maloni šiluma apima galvą, rankas, krūtinę, nugarą, kojas. Ligonis jaučia lyg šiltom kojinių šviežiai būtų apautas. Pagerėja paciento savijauta.

3. Tirpdo kraujo krešulius (Trombolysis). Kraujas yra lipnus skystis, kuriam netekant arba silpniau tekant iškrinta krešuliai. Į kraujo sudėtį be plazmos, skystimo, kuriame plaukioja raudonieji, bei baltieji kraujo kūneliai plaukioja dar ir trombocitai. Tai narveliai nuo kurių priklauso kraujo klampumas bei krešėjimas. Jų normaliai kraujuje

randama nuo 200–400,000 viename kubiniame milimetre. Šios plokštelių grupės ar salelės gali prikibti, agreguoti prie gyslų sienelių ir sudaryti tinklus.

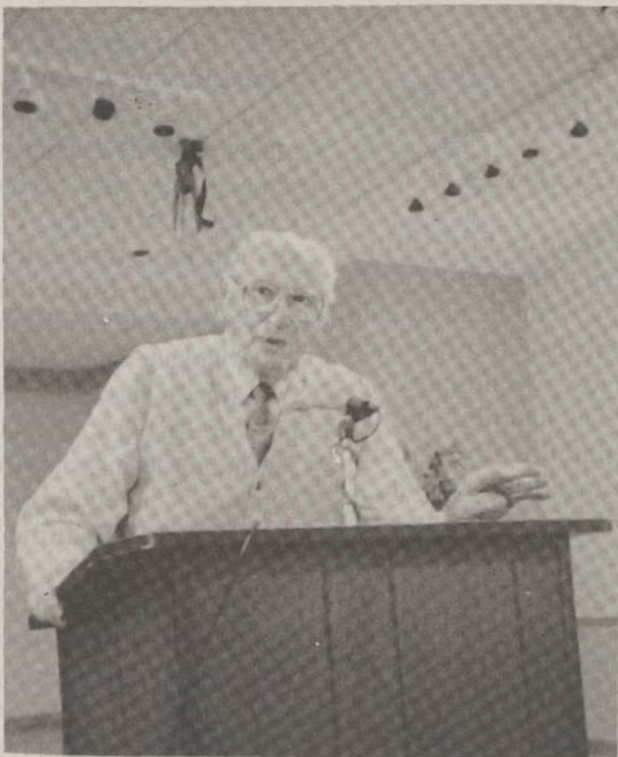
Į šiuos tinklus pakliuvęs kraujo baltymas sutirštėja, sudaro fibrino skaidulas. Į fibriną nusėdę kiti kraujo elementai formuoja gyslose pasienio krešulius, trombus. Trombai gali palikti prikibę prie sienelės ir surandėti. Bet dažnai nutrūpa ir, plaukiodami kraujo srovėje, užkemša svarbias širdies ar smegenų gyslas.

Aspirinas tirpdo šviežius krešulius ir, be to, prailgina kraujavimo laiką. (Blooding time). Jis suardo prie sienelių prisikabinusius trombocitų tinklus. O nuolatos imamas, nors ir mažos aspirino dozės, sulauko pasienio trombo formavimąsi.

4. Slopina, uždegimą. Aspirinas, plėsdamas kraujagysles apie uždegimo židinių, slopina patį uždegimą.

Be to, pasak Goodman ir Gilman, sudaro jungiamojo audinio barjerą, kuris neleidžia uždegimui veržtis į sveikus audinius. Šie abu apsaugos procesai stebimi kaip infekciniuose taip ir neinfekciniuose uždegimuose. Aspirinas ypač vertingas gydant širdies uždegimus (carditis). Jis sutrumpina uždegimo laiką ir sužalotų audinių atstatymo periodą. Tokiu būdu išvengiama širdies vožtuvų deformavimosi. Priešingu atveju vožtuvai nesandariai užsidaro, lieka plyšiai. Per tuos plyšius iš širdies išstumtas kraujas dalinai vėl grįžta į širdį.

Šiam tikslui yra ir kitas

Dr. J. Stankaitis Clevelando Lietuvių Pensininkų klubo suėjime skaito paskaitą apie aspiriną. Vl. Bacevičiaus nuotr.

vaistas. Tai antinksčių liaukos derivatas – kortizonas. Jis yra stiprus antiinflammatorinis medikamentas, bet turi ir pašalinį veikimą. Kortizonas blokuoja mineralų metabolizmą, suriša kūne vandenį. Pacientas patrinksta, priauga skysčių sąskaiton svorio. Kartais plyšta net odos elastinės skaidulos, palikdamos odoje ružavus ruožus.

Dažnai aspirinas ir kortizonas, artimai sekant ligonį, vartojami pakaitomis.

5. Aspirinas karščiuojantiems ligoniams padeda kontroliuoti temperatūrą. Vidutinės aspirino dozės išplečia periferines kraujagysles ir tuo pačiu skatina šilumos išsiskyrimą.

Be to, ligonis pradeda prakaituoti, giliau alsuoti. Garuojas prakaitas išgarina iš kūno paviršiaus slaptą šilumą. Dalį šilumos iš kūno išskiria gilus alsavimas. Šiam tikslui aspirinas duodamas ilgesnį laiką nuolatiniomis mažomis dozėmis. Tai 2-3 aspirino tabletės ištarpinamos stiklinėje vandens ir 2-3 arbatiniai šaukšteliai geriama kas 5 minutes.

6. Pakelia cukraus kiekį kraujyje.

Glukosės sandėlys yra kepenys. Iš kepenų glukoze nuolatos išskiriama į kraujo srovę. Iš kraujo srovės patenka į audinius, kur ji yra metabolizuojama, maitina audinius. Normaliai glukozės kiekis kraujyje siekia apie 100 mg%. Gi naudojant aspiriną jis pakyla iki 110-115 mg%. Žmogus pasijaučia tvirtesnis, energingesnis. Bet turint palinkimą arba sergant diabetu, aspirinas yra vengtinas.

7. Skatina šlapimo rūgšties išskyrimą per inkstus į šlapimo pūslę. Šlapimo rūgštis (uric acid) yra baltyminių maisto medžiagų degimo produktas. Pakilęs šlapimo rūgšties kiekis kraujyje gali išsikristalizuoti į šlapimo rūgšties kristalus, uratus. Šie, nusėdę į sąnarius, iššaukia skausmingą sąnarių uždegimą – podagrą (gout). Podagra dažniausiai paliečia didžiųjų kojos pirštų sąnarius. Bet gali pakenkti ir kelių, bei alkūnės sąnarius.

Taigi aspirinas čia yra gera preventyvinė priemo-

nė.

Čia paminėtos aspirino gydomosios savybės yra sisteminio pobūdžio, tačiau neretai aspirinas naudojamas ir lokaliai gydymui.

Nežiūrint į nepaprastai didelį aspirino populiarumą ir panaudojimo diapozono platumą, vistiek atskirais atvejais aspiriną vartoti reikia labai atsargiai arba net visai nepatartina. Visų pirma, tai skrandžio bei dvylikpirštės žarnos, uždegimai ir opos. Aspirino lokalinis veikimas gali iššaukti stiprius kraujavimus.

Aspirinas nenaudotinas paskutiniame nėštumo periode, nes prailgina gimdymą bei pogimdyvinį kraujavimą.

Didesnės aspirino dozės gali uždaryti Botalio kanalą. Tai kanalas, kuris, apeidamas plaučius, jungia dešinės širdies kraujo srovę su kairės širdies srove. Užsidarius šiam kanalui, embrionas žuva. Taigi, ir čia su aspirinu būkime atsargūs.

Netinka per ilgai gydyti aspirinu vaikus, sergančius influenza, "stipriu šalčiu", nes čia yra įtartini smegenų uždegimai bei virškinimo trakto sutrikimai (Reye's syndrome).

Apibendrinant anksčiau aprašytas aspirino savybes, reikėtų patarti nenaudoti didesnių aspirino dozių, nepasitarus su gydytoju. Imti jį tik po valgio.

Be atodairos naudojamas aspirinas gali duoti lygiai tiek pat bėdos, kiek ir naudodamas.

Parsiduoda Condominium

Chautauqua Lake Estates
Mayville New York
2 miegamų 2 vonios 1150 sq. ft.
216 - 371-0204
ir Avon sportiškas pripučiamas laivas 14 pėdų (40,41,42)

VERTINGI ALBUMAI

Gera proga įsigyti meniško grožio albumą *"Einu per Lietuvą"*. Tai jau trečioji lietuvių fotomenininko Juozo Polio kelionė per Tėvų žemę.

Anksčiau išleisti albumai – *"Gimtoji žemė Lietuva"*, *"Atgimstanti Lietuva"*.

Naujame albume jau Lietuva pabudus, gražiausios ir brangiausios jos kraštovaizdžio vietos, svarbūs įvykiai, šventės. Albume rasime ir lietuviškąją Ameriką: lietuvių bažnyčias, paminklus.

Nepaprastai jautrus ir šiltas albumo tekstas, kurį parašė šviesios atminties prof. Česlovas Kudaba.

Kiekvieno albumo kaina po #18 dol. Užsakant paštui reikia pridėti po \$3.00 persiuntimo išlaidomis.

PIGIAUSIOS KELIONIŲ KAINOS NEW YORKAS–RYGA–NEW YORKAS

\$700.00	rugsėjo 16 iki spalio 31
\$650.00	lapkričio 1 iki gruodžio 16
	sausio 10 iki kovo 16
\$750.00	gruodžio 17 iki sausio 9

TOS PAČIOS KAINOS GALIOJA IR JŪSŲ GIMINĖMS SKRENDANT IŠ RYGOS Į NEW YORKĄ IR ATGAL.

Prie visų kainų reikia pridėti taksus.

Rezervacijos ir informacijos reikalais prašome kreiptis į:

BALTIC TOURS

77 Oak St., Suite 4
Newton, MA 02164
Tel: 617-965-8080
Fax: 617-332-7781

Tumo-Vaižganto 5-1
Vilnius, Lietuva
Tel: 227979
Fax: 226767

BUVAU LIETUVOS GUSARAS

(Karo Tarnybos Prisiminimai)

Antanas Grinius

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Tuo laiku Kaune dar vandentiekio nebuvo ir reikalingą vandenį atsiveždavo iš Nemuno ar Neries upių. Buvo ir specialus vandens vežėjo etatas. Vienas kareivis su statinaite, traukiama arkliuko, tą reikalingą kareiviams vandenį per dienas ir vežiojo.

Kareivinėse, skardinėse statinėse turėjome vandens tik atsigerti. Išvietės buvo kieme, už kareivinių.

RYTINIS PATIKRINIMAS IR DIENOS TARNYBA

Kavos išgėrę ir susitvarę buvome išrikiuoti rytiniam patikrinimui. Kareiviai nebuvo pagal sąrašą šaukiami. Tikrino švarą, apsirengimą. Ar nusiskutęs, ar nusiprausęs, ar batai išvalyti, ar visais sagos yra ir ar jos užsagstytos.

Po rytinio patikrinimo pradėjome pirmą savo tarnybos dieną. Išveda iš kareivinių ir duoda komandą bėgti. Bėgome, bėgome. Pailsome, sušilome ir buvome visi šlapi kaip žąsiukai.

Pasibaigus bėgimui buvo mankšta. Šokome per išilgą ir skersą medinę kumelę, vertėmės ant karties (turniko), mankštinomės prie žiedų ir šokome vienas per kitą. Viskas dar ne taip baisu. Per išilgą ir skersą kumelę peršokau lengvai. Žiedai taip pat nebuvo baisūs. Tik kai priėjau prie turniko, sustojau. Negaliu ant jo užsiversti ir tiek. Matyti dar namuose suvalgytos bulvės nebuvo išgaravusios ir aš buvau per sunkus. Ir tik kitų vyrų pagalba buvau ant to turniko užverstas.

Po mankštos, pagal programą, turėjo būti jojimas. Bet mes, dar neturėdami kariškos aprangos, jojimo pamoką atlikome kieme. Atnešė iš medžio padirbtą didelę kumelę, taip pat balną, uždangalą ir kamanas. Kiekvienas iš mūsų tą negyvatę medinę kumelę balnojome, žabojome ir ant jos jojome. Kumelę pabalnoti ir pažaboti turėjome išmokti gerai, nes greit pradėsime jodinėti su gyvais arkliais.

Po jojimo pamokos vėl arklių ruošą. Vėl valome, šukuojame arklius. Valome balno kilpas ir kamanų žąslus. Po ruošos grįžtame į kareivines ir pasiėmę dubenėlius einame pietų.

Virtuvėje sėdi baltai apsirengę virėjai ir dalina maistą. Į tą patį dubenėlį vienas įmetė mėsos davinį, priešus prie kito katilo įme-

tė košės šaukštą. O trečias ant viso to užpylė sriubos kaušą. Prisipildę dubenėlius maisto, į kareivines grįžome atskirai. Argi eisi rikiuotėje su pilnu dubenėliu maisto?

Pavalgę pietus ir apsitvarę, einame į klasę. Čia karininkas mums dėstė statutus, supažindino su kariuomenės gyvenimu ir jos drausme. Klasėje sėdime iki vakarinės ruošos. Tai lengviausias ir mano mėgiausias užsiėmimas. Vakare vėl einame į ruošą. Ruoša tokia pat, kaip ir vakar. Valome arklius ir šarvus. Ruošą baigę einame vakarienės. Vakarienei būdavo tik vienas patiekalas – bulvienė, kruopienė ar kas nors kitas. Po vakarienės vėl laisvalaikis, po to vakarinis patikrinimas, miegas ir poilsis.

Ateinančią dieną buvo ta pati darbo tvarka, kaip ir vakar. Tik užuot mokę mus balnoti arklių, mokė pėsčiųjų rikiuotės: kairėn, dešinėn. Kaip pradėti žengti ir kuria koja, kaip prieiti prie viršininkų ir kaip su jais pasisveikinti. Išrodo, kad esame tokie mulkiai, kad ir eiti nebemokame. O juk visi 21 metų vyrai.

Dienos slinko nuobodžiai vienodai. Trečią dieną gavome aprangą ir ginklus. Apsiginklavimas ir apranga dar daugiau sumažino mums laisvalaikį. Dabar ne tik žirgą ir kamanas, bet ir šautuvą turime išvalyti, išblizginti. Šautuvo valymas yra svarbesnis už visus kitus reikalus. Trini, trini, valai, valai tą šautuvą, žiūrėk, kur buvęs kur nebuvo būrininkas ir šaukia: Šautuvas 3651 aprūdijęs ir gerai neišvalytas. Mano, atsakau. – du be eilės bulvių skusti. – Klausau tamsta būrininke! Vėl valau šautuvą, o vakaro sulaukęs einu bulvių skusti.

JOJAME ANT TIKRŲ ŽIRGŲ

Rytojaus dieną po gimnastikos pamokų, arklidėje balnojame žirgus ir rengiamės jojimo pamokai. Dabar jau josime ant tikrų žirgų, o ne ant medinės kumelės.

Daugumas mūsų buvome iš kaimo ir joti mokėjome, bet arklių valdyti, tai ne visada. Kaime važiuavome arba jojome ir arklių valdėme dvejais pavardžiais, o čia keturi. Į kiekvieną tarpupirštį įterpiame po vieną. Vienoje rankoje pavardžiai, o kitoje kardas arba ietis.

Nuvedė mus į Petro Vileišio aikštę ir iš kiekvieno būrio padarė atskirą kvadratinės formos junginį. Ant kiekvieno kampo atsistojo po viršininką. Būrio vadas, būrininkas, skyrininkas ir dar kas nors. Jojame ir jodami prisistatome būrio vadui. Prajodami, atsigrežiame į jį ir sakome: – Naujokas Kirdulis, arklys Armavyras, naujokas Česnulis, kumelė Eglė. Ir taip visi iki vieno tą padarėme.

Jojame žingsniu, riščia ir zovada. Jojame, jojame ir jojame. Jojame be kilpų. Turime išmokti ne tik gerai joti, bet ir balne stipriai laikytis. Būrio vadas komanduoja: – Voltas dešinėn, voltas kairėn. Kripties atmaina. Jojame ir nuo kratymo visų dantys barška.

Jojimui pasibaigus vėl ruošą. Po jos pietūs, klasėje pamokos. Gyvenimas pasidarė monotoniškas, vienodas ir labai nuobodus. Gerai, kad mes, kaip sunkiųjų kulkosvaidžių eskadrono kariai, turėjome ir savo paskirtį: išmokti gerai aptarnauti kulkosvaidį. Jo aptarnavimui turėjome praleisti daug valandų klasėje ir lauke. Ir išmokome. Kulkosvaidį žinojome kaip savo penkias pirštus, o jį aptarnauti galėjome ir naktį, net užrištomis akimis. Žinojome jo visas dalis iki smulkmenų. Kam kuri dalis reikalinga ir kokį darbą ji atlieka. Jį išnarstyti ir vėl sudėti galėjome patamsyje, naktį arba užrištomis akimis.

Šaudėme pavieniais šūviais arba automatiškai. Kulkosvaidžius veždavo jiems skirtuose vežimuose, o jų tarnyba jodavo prie tų vežimų: trys vienoje pusėje ir trys kitoje pusėje.

DVI VALANDOS PO KARDU

Gaunu pirmąją pabaudą – dvi valandas "po kardų". Vėl mes Petro Vileišio aikštėje. Vėl jojame. Jojame

Irena Kriaučeliūnienė su dukraite Kristina Jonušaite modeliavo rūbus PL centre spalio mėn. 3 d. V. Jasinevičiaus nuotr.

žingsniu, riščia ir zovada.

Rodos joju zovada ir pagal visas taisykles, o būrio vadas rodo į mane pirštu ir šaukia:

– Dvi valandas po kardų. Žinai už ką?

– Nežinau, tamsta leitenante, atsakau.

– Dar dvi. Dabar žinai už ką?

– Žinau, tamsta leitenante, atsakau jam. Pasirodo, kad jojant zovada visi arkliai bėga gerai. Bėga ir meta pirma dešinę koją, o mano arklys bėga iš kitos kojos. Vietoje dešinės kojos jis meta kairę.

Laimė, baigus jojimo pamoką ir jojant namo būrio vado širdis suminkštėjo ir gavusiems jojimo pamokoje valandas dovanavo.

Kol mes dar nemokėjome gerai rikiuotėje vaikščioti, mūsų į bažnyčią sekmadieniais nevedavo. Ir tik išmokę gerai vaikščioti rikiuotės tvarka, buvome sekmadieniais vedami į Iguolos bažnyčią, Laisvės alėjos ir Gedimino gatvių sankryžoje.

Iš pradžių buvo įdomu ir visi mielai į ją eidavome. Nuvykę į bažnyčią, pirmą

kartą pamačiau tą šauniąją Laisvės alėją ir tada moderniškiausią Kauno miesto susisiekimo priemonę – konkę. Liesa kumelaitė veža didelį vežimą prisėdusių žmonių. Vežimo ratai geležiniai ir jie rieda bėgiais. Priekyje vežimo stovi žmogus, tą kumelaitę valdo ir skambina skambalu. Skambina, kad žmonės pasitrauktų iš kelio ir jų nesuvažinėtų.

Vėliau kai kurie gusarai tos bažnyčios pradėjome vengti ir mėginome visokiais būdais nuo jos išsisukinėti. Daug geriau tą laiką kareivinėse pabūti, knygą paskaityti arba laišką parašyti. Aiškus dalykas, žinojo tai ir mūsų viršininkai. Vieną sekmadienį, ruošiantis mums eiti į bažnyčią, būrininkas klausia:

– Vyručiai, kas šiandien nenorite eiti į bažnyčią?

– Aš, aš, aš! – atsiliepia keletas karių iš rikiuotės.

Būrininkas prisiraso kiek jam reikalinga pavardžių ir sako: – Gerai, šiandien neisite į bažnyčią, bet išvalysite išvietę.

(Bus daugiau)

Bronė Nainienė su dukraitėmis Aurelija ir Viktorija Sušinskaitėmis žengia plačiu taku madų parodoje spalio 3 d. Pasaulio Lietuvių centre, Lemonte. V. Jasinevičiaus nuotr.

LAISVĖS NETEKUS

Benediktas Butkus
(Tęsiny iš praėjusio numerio)

I kalinių skirstymo punktą – Karabasą

1950 metų liepos 11 dienos rytą lagerio kontoroje dokumentus sutvarkęs, su visais prieteliais ir neprieteliais atsiskaitęs ir atsisveikinęs su palydovu sėdom į dviratį vežimėlį ir vieno arklio vežami, leidomės į Karabasą, kur jau galutinai man bus pasakyta, kur teks toliau keliauti ar laisvai leis sau kelionę pasirinkti.

Kiek keleliu į stepę pavaziavus, galvoju:

– Po aštuonerių metų važiuoju iš tos baisios puspročių žmonių sukurtos spygliuotos landynės, aštuonių geriausių savo gyvenimo metų netekęs, žiauriai apiplėštas, veltui dirbęs, galbūt net puspročiu tapęs. Šiuo kartu pats to nejaučiu, bet sutikęs laisvėje gyvenusių žmogų, kuris į mane pažiūrėjęs galbūt pastebėtų, kad aš po tiek vargų ir kančios metų iš lagerio "šį tą" parsivežiau.

Atgal žvilgtelėjęs, pamatau, kad palieku už duonos kąsnelį ir pliurpės šaukštuką nužmogintų vergų įkurtą dvarą su molinėmis šuniškomis būdomis – lėkštų stogų trobesiais – grūdų sandėliais, gyvulių tvartais, vergų barakais.

Prieš aštuonerius metus į šią vietą atvežtas, radau beveik plyną lauką, smėlio pustomą pūstynę: mažą virtuvėlę, ežero nendrėm pridengtą, moliu aplipintą ir ką tik pradėtus lipdyti barakus.

Nors tuomet žmonių gyvenimo sąlygos lagery buvo nepakenčiamos, kartais ir sniege išikasusiam už spygliuotų vielų tekdamo lovą pasikloti, ne vieną naktelę sniege kaip kiškiui pamiegoti, bet vasarą laukų derlius iš proto ėjo – rugiai, kviečiai, miežiai, avižos iki aukšto vyro pečių išaugdavo. Gražu būdavo pasižiūrėti, kai javai brandžiomis varpomis laukuose lyg jūra banguodavo.

Dabar gi, išvažiuojant, palieku stepėje kalkėmis baltai nudažytus, lyg kokio rusiško kaimo molinius trobesius, į miestuką panašią stepę baltuojančią oazę, bet sėjamų laukų žemės plotai kitaip, negu anksčiau, atrodė. Per daugelį metų žemės paviršių bevartaliojant, žemė augalams visą maistą atidavė. Kaip ir žmogus, taip ir žemė komunistų buvo apiplėšta, iš jos visi gyvybės syvai iščiulpti, o jai

nieko neduota. Dabar laukų plotuose augalai sumenkėjo išretėjo, grumstynai pasirodė, ir akimis gali aiškiai pamatyti per lauką kiškį bebėgantį.

Komunistai mėgsta tik žodžiais rėkauti, visais būgnais barabanyti apie visokių išnaudojimus, socialinio gyvenimo nelygumus, tik tiems žmonėms, kurie jų nepažįsta, triukšmauti ir kitų šalių žmonėms smegenis plauti, o apie savo šalies vergiją ir išnaudojimą jie nemėgsta kalbėti.

– Sustosim Kature truputį pasiganyti. Reikia iš ten paimti dokumentus, – sako lydėtojas Vodopalovas.

– Gerai, aš valandėlei nubėgsiu pasiteirauti dėl tų 300 maišų trūkumo, ar jis man netrukdytų iš lagerio išvažiuoti.

Operatyvininkas Sabačkinas savo kabinete mane su šypsena sutiko. Matyt, atsiminė, kad aš jam bėdoje pagelbėjau: pernakvydinau ir bulvių maišeliu sušelpiau. Pasiguodžiau, kad turiu bėdą dėl maišų trūkumo; lagerio administracija ruošiasi mane lagery sulaikyti, bylą iškelti.

– Niekas neturi teisės be mano žinios sulaikyti. Aš maišų istoriją puikiai žinau. Jeigu jūsų poskyrio viršininkas Nikanorovas patikėjo žuliku Lebedevu ir lengvai leido iš lagerio išvykti, tai tegul pats privirtą košę iškabina. Jau per vėlu, lagerio bausmė baigta. Linkiu geriausio pasisėkimo tolimesnėje kelionėje.

Iš Katuro stepės keleliu važiuojam toliau laimės ieškoti. Jau antros dienos pusėj pasiekėm Karabasą. Skubinom važiuoti, nes vakare stepėje uodai gali pajauti. Vyriausioj kontoroj lydėtojas Vodopalovas pareikalavo mano dokumentus sutvarkyti. Buhalteris pradėjo knaisiotis po spintas, mano bylos ieškoti. Greitai neradęs, sako:

– Ateikit po poros valandų. Taip greitai bylos negaliu surasti, kažkur, matyt užsimetusi guli...

– Tu mano tos bylės ir po poros valandų nesurasi, – iš kontoros išeidamas, galvoju, – prieš aštuonerius metus ji saugiai užkonservuota toje vietoje, kur karaliai pėsti vaikščioja.

Kai po dviejų valandų į kontorą sugrįžom, buhalteris liepia jau po trijų dienų ateiti, nes negalys mano bylos surasti.

– Buhalter, matyt, mano bylą žiurkės suėdė, kad negalit surasti, – juokauju, – turbūt man teks jums bylą sudaryti, kad be teismo nutarimo, be bylos, aštuonerius metus neteisingai mane lagery išlaikėt?

Kontoroje nieko nepešę, į didžiausią bėdą patekę, kalbamės su palydovu:

– Tai ką gi, teks abiem vėl į lagerį grįžti?

– Aš tavęs atgal į lagerį neturiu teisės parvežti, nes Tamsta lagery bausmę atlikai, esi laisvas pilietis.

– Tai ką man dabar daryti? Kur be dokumentų tris dienas gyventi? Nei pas mamą, nei pas tetą. Nėra net kur pernaktvoti. O gal be dokumentų geležinkelio vagonais pariedėti?

– Manau, kad tokios kvailystės nepadarysi, už tai mums visiems gali gerokai kliūti.

– Šiandien oras šiltas, galėčiau stepęj pernaktvoti, tris dienas gryname ore pagyventi, bet sargybinis iš bokštelio pastebės, be dokumentų pagaus, į narvą uždarys ir nė pats manęs nesurasi. Verčiau kalvė tris dienas ir tris naktis pagyvensiu. Girdėjau, kad kalvėj dirba lietuviai, kurie tikiuosi, leis pas juos laiką praleisti, tyrame anglies dūmų ore pamiegoti.

– Visai gerai. Aš po trijų dienų į Karabasą atvažiuosiu ir reikalą sutvarkysiu, – pasižada lydėtojas Vodopalovas.

Ir tikrai, Karabas kalvėje radau bedirbančius kelis lietuvius. Pasisakęs kas esu, kur keliauju ir kokias kliūtis kelyje sutikau, paprašiau leisti tris dienas jų name pagyventi. Susipažinę, juokaudami kalbamės:

– Po Sibiro lagerius keliaudamas, mesk pagalį – pataikysi į lietuvi. Šuktelėk "mat peremat" – rusas atsilieps ir saugok kišenes, kad jos sveikos išliktų.

– Prašom, mielai sutinkam Tamstai varge padėti. Vakare mes išeisim į zoną ilsėtis, o pats galėsi kalvėje ant stalo pamiegoti.

– Ačiū, geriau aš kalvės priebutyje ant žemės "patalą" pasikločiu ir kaip gerbiamas laisvas pilietis visai padoriai išsimiegosiu.

Iš Kazachstano stepės į Sibiro taigą

Dar gana ankstokai trečios dienos rytą Vodopalovas, į kalvės koridoriuką atėjęs, sako:

– Einam į kontorą paklausti, kokius niekus jie ten tauškia. Nenori tavęs į laisvę paleisti...

Kontoroje dar nematytas enkavedistas liepia arčiau prie stalo prieiti ir atidžiai klausytis teismo nutarimo, kurį jis perskaitysiąs: ...OSSO nutarimu pagal RSFSR baudz. kodekso 58 str. 11 punktą kalinys Butkus nubaustas 10 metų kalėjimo bausme ir ištrėmimu į Krasnojarsko krašto tolimąją šiaurę. Kadangi kalinys Butkus pirmąją bausmės dalį 10 metų atliko Kazachstano lageryuose, tai lieka antroji bausmės dalis atlikti – trėmimas į Krasnojarsko kraštą.

– Kiek laiko tremtyje man reikės išgyventi?

– Tremties laikas nutarime nenumatytas. Vadinas, visam amžiui... Aišku?

– Aišku tai aišku, bet prašau paaiškinti, kaip tas 58 str. 11 punktas skamba?

– Grupinis pasipriešinimas sovietų valdžiai.

Su juo ką nors daugiau aiškintis neširuošiau, nes supratau, kad jis man negali nei pridėti, nei atimti. Mano gyvenimas jau visam amžiui sutvarkytas. Išgirdęs organizacijos OSSO keturių raidžių vardus, supratau, kad ši čekistų gauja turi ypatingas teises bausti nekaltus žmones kalėjimu bausmėmis ir siųsti į prievartos darbo stovyklas be jokių kaltės įrodymų, kaip sovietų valdžiai pavojingus asmenis.

Dabar antrą kartą mane baudžia ne teismo kolegija, bet OSSO čekistinė trejukė, kaltės įrodymų neturėdama, pagal to paties straipsnio jau kitą, 11 punktą, kuris skamba taip: Organizuotas veikimas ypatingai pavojingiems valstybiniais nusikaltimams ruošti ar vykdyti arba sudarymas organizacijos tokiems nusikaltimams vykdyti. Šiuo punktu baudžiami visomis Stalino bausmėmis, išskyrus mirties bausmę, nekalti ar galintieji dar nusikalsti žmonės. Šiuo punktu masiškai buvo teisiami lietuviai, todėl lageryuose jis buvo pramintas "Lietuvišku punktu". Kam tu pasiguosi, kur teisybę ra-

si? Tik klausyk, ką tau sako, o nežiūrėk, ką jie daro. "Gerbiu" aš komunistus už tai, kad jie mokėjo sugalvoti tokių gudrų visų šalių žmones baudžiantį kodeksą, kurio punktus galima pritaikyti ne tik pavieniam nekaltam žmogui, bet trejukės nuožiūra viso pasaulio žmones už spygliuotų vielų visam amžiui susodinti.

Vėl į Karabasą spygliu

Antrą nutarimą išklauses, su palydovu Vodopalovu į aikštę išėję kalbamės:

– Tai gal toliau mane lydėsi į tolimąją šiaurę? Su pažįstamu žmogum kartu būtų linksmiau keliauti.

– Aš bijau ir pagalvoti apie tokias ilgas nežinomas keliones...

– Turbūt su manim trumpesnį kelią pakeliausim: per vartus į zoną už spygliuotų vielų?

– Taip, palydėsiu ligi zonos vartų.

Palydovo Vodopalovo lydimas, žingsniavau dulkėta žmonių turgaus miesto gatvele į nežinomą žiaurių pasakų karalystę, į zoną, kur mane pasitiks to nešvaraus urvo vagiškai ir atidžiai viską patikrins, visus kuprinėje daiktelius išnarplios, surištus mazgelius atris ir ką sau naudingo radę nemirktelėję pagrobs...

– Dešimtį metų bausmę atlikusį žmogų vėl už kažką nubaudžia, siunčia amžinai gyventi pas baltąsias meškas, į gimtąją lūšnelę neleidžia sugrįžti... Nesuprantu, kodėl ir už ką?.. Rodos, žmogus geras, niekam nepavojingas, visi jį myli, gerbia... Ir štai, jį vėl reikia į spyglinį narvą nežinomam likimui atiduoti...

Kada palydovas zonos vartus atidarė ir mane per juos įleidęs vėl juos uždarė, atsisveikindamas paprasčiau pasilikusiems lietuviams perduoti mano linkėjimus ir papasakoti jiems mano kelionės kryptį.

(Bus daugiau)

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

Benedikto Butkaus knyga "*Laisvės netekus*" prašome užsisakyti šiuo adresu: **R. B. Butkus**
60 East 212 St. Cleveland, OH 44123
Knygos kaina \$15.00, plus siuntimo išlaidos \$2.00.

PATRIA

2638 W. 71 St., Chicago, IL 60629,
tel. (312) -778-2100

Didelis pasirinkimas dovaninių bei buitinių prekių, pageidaujama ir Lietuvoje. Dėl specialiai sumažintų kainų klausykitės Šluto radijo valandos sekmdieniais nuo 7 iki 8 val. ryto, 1450 AM banga.

LIETUVOS MAŽOJI KONSTITUCIJA

(Atkelta iš 1 psl.)

Lietuvos Respublikos vyriausybė patvirtino dvi darbo grupes. Viena, mažesnė grupė darbuojasi "valstybės valdymo reformai rengti". Jai vadovauja R. Darulis, o jos sudėtyje 9 pavardės, kurios šiam straipsniui didesnės reikšmės neturi. "Savivaldos ir administracinė – teritorinė reforma" projektą rengia kita 15 asmenų grupė, Vilniaus U-to profesoriaus S. Vaitekūno vadovaujama. (Čia painaiva, nes dokumentuose vienur rašoma "Vaitekūnas, kitur – "Vaitiekūnas", vienur – Klaipėdos U-to rektorius, kitur – Vilniaus U-to profesorius...). Konferencijoje šios abi grupės pateiks savo darbo rezultatus.

Visuomenei tai bus uždara, kviestinė konferencija: ir prelegentai ir dalyviai buvo parinkti. Dar neaišku, ar visi pakviestieji dalyvaus. Nesismulkinant pavardėmis, kvietimai buvo išsiųsti 5 LDDP nariams, 3 – socialdemokratams, 4 – konservatoriams, 3 – krikščionims demokratams ir po mažiau kelioms kitoms partijoms. Taip pat, sakytume, ex officio buvo pakviesti: Seimo pirmininkas, keli kiti

valdžios pareigūnai, opozicijos lyderis V. Landsbergis.

Teko susipažinti su anksčiau minėtos grupės ar grupių paruoštu "Lietuvos administracinės teritorinės reformos koncepcijos" dokumentu. Tai 3-1/2 lapus apimantis įstatymo projekto principinių gairių rinkinys. Pradėjus apie jį kalbėtis su į Vilnių vykstančia USBF darbuotoja, iškilo eilė neaiškumų, kurių taip ir neišsiaiškinome. Teks laukti pačios konferencijos bei jos rezultatų. Iš to, ką mačiau, atrodo, kad USBF teko daugiau konferencijos techniško rengėjo, bet ne suinteresuoto dalyvio rolė. Tai gal gerai, kad Lietuva pati formuluoja norimas normas, nes, kaip amerikiečiai sako, arklį galima atvesti prie vandens, bet negalima priversti jo gerti.

Vietomis dokumentas yra sunkiai suprantamas, net ir lietuvių kalbą mokant. Pvz., trečioje dalyje rašoma: "Nustatant apskričių dydį ir valdymo institucijų funkcijas, vadovaujamės šiais kriterijais: 1. Regioninis (geosisteminis, ekonominis, atnografinis [–taip ir parašyta, "atnografinis"] apskričių

formavimas. Regionų istorinio vystymosi perimamumas ir etninis apibrėžtumas." Visai neaišku, ką tų žodžių junginys reiškia. Įžangoje kalbama apie efektingai valdomą valstybę, valdymo išlaidų optimizavimą, valstybės ūkio ir kultūros plėtotę, piliečių gerovę. Vietomis suminėta ir demokratija, demokratiškų valstybių patirtis ir t.t.

Bendrai imant, ta savivaldos koncepcija pramato (1) apskritis, (2) valsčius ir (3) seniūnijas. Iš dokumento neaišku, kurioje kategorijoje bus didesni miestai, ypač jei svajojama apie dorą savivaldybę miestuose (pvz., kad Kaunui nereiktų kreiptis į Vilnių, statant kioską). Trumpai užsiminta apie rinkimus valsčiuose. Apie rinkimus apskrityse net neužsimenama. Nieko nėra konkrečiai apie policiją ar gaisrininkus, nieko apie vietinių mokesčių apdėjimo teisę. Argi šitos visos funkcijos ir ateityje priklausys centrui?

Konferencijos dviejų dienų darbotvarkė daugumoje remiasi vietinėmis jėgomis. Visai ne pagal amerikiečių produktyvaus darbo modelį, pusė dienos skirta atidarymui, sveikinimo kalboms, ir t.t.

Pirmosios dienos popietę prasidės su dviem pusės va-

landos pranešimais, kuriuos padarys jau anksčiau minėtos darbo grupės. Po jų seks amerikiečio, Minesotos valstijos senatoriaus, 45 min. pagrindinė konferencijos kalba. Tai bus pirmas užsieninio vėjo pūstelėjimas. Darbo diena užbaigiamą su 1 val. 45 min. diskusijoms skirtu laiku.

Antrosios dienos ryte bus pranešimas apie teritorinio padalinimo projektą, trys po 15 min. amerikiečių pranešimai, pusantros valandos diskusijoms. Po piet – politinių partijų komentarai ir diskusijos.

Susipažinus su programa, negalima nereikšti abejonių dėl konferencijos esmės. Trys amerikiečiai ir vienas užsienio lietuvis konferencijoje gaus iš viso tik 90 minučių laiko. Dėl tų 90 minučių tie žmonės (plius kiti – techniškieji rengėjai) skris į Lietuvą! Tiesa, svečiai iš užsienio galės dalyvauti diskusijose, gal turės progos tartis su vietiniais darbuotojais kitu laiku. Tačiau, bendrai paėmus, užsienio prelegentams palikta labai mažai laiko. Gal tą darbotvarkės lėkštumą atsvers kokia nors atspausdinta medžiaga.

Manytina, kad USBF čia išvardintus konferencijos trūkumus supranta ir su jais skaitėsi. Taip pat reikia ti-

kėtis, kad valdančioji LDDP nebandys USBF pastangų bei išteklių piktnaudoti, pvz., sakyti, štai, šie reikalai buvo apsvarstyti su užsienio įžymybėmis. Tikėkimės, kad konferencija duos ką nors gero ir už LDDP politinio akiračio glūdintiems savivaldos reikalams. Reikalas yra skubus ir Lietuvai svarbus.

Lino Kojelio sumanyta, įkurta ir vadovaujama U.S. Baltic Foundation man kartais primena Nobelio premija apdovanotą Albert Schweitzer (1875-1965), pagarsėjusį medicininės pagalbos misionierių Afrikoje. Galima drąsiai sakyti, kad ir L. Kojelio įstaiga varo svarbų misijų darbą Lietuvos valdymo struktūrų džiuglėse. Aišku, L. Kojelis nėra vienintelis toks lietuvis misijonierius. Valstybės atkūrimo misijose darbuojasi ir daugiau talentingų išeivijos asmenybių. Apie jas dar rašysime. Nemanykime, kad Dr. Schweitzerio pastangos apsiėjo be pavojų, be rizikos, klaidų ar nusivylimų. Nežiūrint visų sunkumų, jis atsiekė daug gero. Gero siekiame ir mes Lietuvai.

(1993-X-18)

Pigios Kelionės į Baltijos Kraštus

TAUPLYK LAIKĄ . . . Su vieninteliu tiesioginiu skrydžiu nuo New Yorko Kennedy Airport iki Rigos Latvijoje. American Trans Air yra greičiausias kelias į Baltijos kraštus.

TAUPLYK PINIGUS . . . Palygink ir tauptyk su American Trans Air. Todėl kad Jūs nusipelnėt gerą patarnavimą, ir pigiausią kainą!

TAUPLYK NEPATOGUMUS . . . Su American Trans Air patarnavimais į Baltijos kraštus nėra jokio rūpesčio ar suspėsio į sekantį lėktuvą nes čia yra tiesioginis skrydis. NĖRA persėdimų. NĖRA laiko gaišimo. NĖRA bėdų!

Riga, Latvija	Skrydžio kaina
Spalio 1 iki spalio 31	US \$405
Lapkričio 1 iki gruodžio 31	US \$340

Ar Jūs skrendat darbo reikalais, ar pasimatyti su artimaisiais, Jūs norit ten nukeliauti ko greičiau. Nenorit persėsti, ar išleisti daug pinigų. American Trans Air's Tiesioginė Kelionė iš New Yorko iki Baltijos kraštų yra patogė, pigi ir paprasta. Argi ne taip Jūs visada ir norėjot keliauti? Paskambinkit American Trans Air arba savo Kelionių Agentui šiandien!

AMERICAN TRANS AIR

Užtikrinti keliones skambinkite 1-800-382-5892
arba savo kelionių agentui.

\$
nuo
340

Kelionė į vieną pusę
perkant ten ir atgal

Kelionė į vieną pusę perkant ten ir atgal. Bilietus reikia įsigyti mažiausiai 21 dieną prieš išskrendant. Lėktuvai kursuoja tik savaitės dienomis, ne savaitgaliais. \$16 išvykimo mokesis. Muitas ir imigracijos mokesčiai į kainą neįskaityti. Taip pat, bilietą perkant, reikia sumokėti \$10 apsaugai, \$3 patarnavimams, ir \$1.45 agrikultūrai.

Tėviškėje apsilankius

Vis daugiau ir daugiau tautiečių lankosi Lietuvoje. Visi jie sugrįžta pilni įspūdžių, patirtų viešnagės metu Tėvynėje. Manytume, jog tie įspūdžiai būtų įdomūs ir Dirvos skaitytojams, todėl kviečiame pasidalyti jais mūsų laikraščio puslapiuose. Įspūdžius spausdinsime skyrelyje "Tėviškėje apsilankius".

Šiandien, spausdindami torontiečio S. Pranckevičiaus atsakymus į Clevelande gyvenančio jo brolio klausimus apie kelionę į Lietuvą, pradedam tokių rašinių seriją.

DIRVA

LIŪDNAS VAIZDAS

Stasy, ką gali papasakoti apie kelionę į Lietuvą, kaip sekėsi ir ką patyrei po penkiasdešimt metų grįžęs į tėviškę?

Kelionę pradėjau birželio 2-ją dieną maršrutu Toronto – Amsterdamas – Vilnius ir grįžau ta pačia kryptimi liepos 2-ją. Kelionė sekėsi labai gerai, Vilniaus aerodrome radau daug laukiančių giminių, su dauguma iš kurių susitikom pirmą kartą. Trumpai pailsėjęs pradėjau lankyti gimines ir įdomesnes Lietuvos vietas. Visų pirma aplankiau Aušros vartus, Antakalnio kapines ir prie žuvusių už Lietuvos laisvę Sausio 13-tąją kapų pasimeldžiau, prie Loretos kapo padėjau puokštę gėlių. Iš ten lydimas giminių aplankiau Trakus, pabendrau su giminėmis, gyvenančiais Vilniu-

je ir jo apylinkėse. Po to, porą dienų pabuvau Druskininkuose. Druskininkų kurtas ir apylinkės labai patiko, bet dėl laiko stokos daug ko nespėjau pamatyti bei sužinoti.

Po Vilniaus ir apylinkių lankymo, puseserės Reginos Mandėkytės – Lukoševičienės lydimas pasileidau kelionei prie Baltijos jūros. Aplankiau Klaipėdą, Tauragę, Kryžių kalną ir kitas žymesnes Lietuvos vietas. Kryžių kalne palikau ir savo kryželį. Visur įspūdžiai, ypatingai Kryžių kalne, buvo įdomūs ir malonūs.

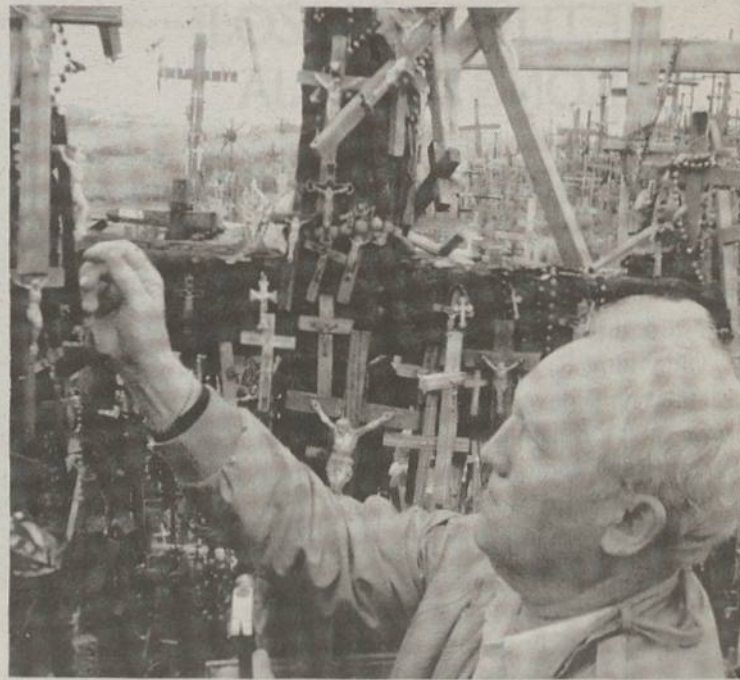
Viešnagai įpusėjus pasileidau kelionei į Suvalkiją, gimtinės parapiją Keturvalakius, kur aplankiau sesutės Teresėlės kapą abiejų tėvų ir dėdžių kapus. Teko dalyvauti rytinėse pamaldose ir po mišų susipažinti su

jaunu Keturvalakių parapijos kleb. kun. Zenonu Stepanausku. Po to vykome į tėviškę Pašeimenius. Tėviškės vietą galima atpažinti tik iš tėvelio užsodinto alksnyno, drebulyno ir pakelės liepų.

Trobesių ir sodo nėra nė žymės, vaizdas labai liūdnas. Aplankiau Bartininkus, Budavonės miškelį, kuriame karui prasidėjus buvo žiauriai sovietų nukankinti trys kunigai, Dabrila, Petrika ir Balsys. Vietoj nugriauto paminklo atstatytas naujas, o nugriauto vietoj yra didelė duobė į kurią lankytojai meta atvežtas gėles jų pagerbimui.

Baigiantis viešnagės laikui, lydimas giminaičių, ilgamečio Sibiro tremtinio, knygos autoriaus "Lietuviai Šiaurėje" Romo Staugaičio, jo žmonos Aldonos bei Lino ir Birutės Daugėlių pajuodėjom mano kelionės tikslo įgyvendinimui – aplankyti žuvusio brolio Kosto kapavietę Karaliaučiaus srityje.

Turėdami tikslų adresą ir giminėm gerai kalbant rusiškai, kapavietės kaimą greitai suradome, bet iki suradome pačią kapavietę užtruko gerokai ilgiau. Net paklausti vietiniai gyventojai atsakė, jog tokios kapavietės nežina. Tik po ilgesnio važinėjimo pastebėjome krūmais ir medžiais apaugusį žuvusių karių prisiminimui pastatytą paminklą. Ten yra palaidota 4 tūkstančiai Raudonosios armijos karių, iš kurių didelė dalis lietuvių. Palaidoti bendrose duobėse, o ant specialių lentų surašytos pavardės ir vardai. Labai sukrėtė tai, kad

Stasys Pranckevičius iš Toronto, Kryžių kalne palieka ir savo kryželį. L. Daugėlos nuotr.

aplinkui žolėse mėtosi žuvusių karių kaulai ir kaukolės. Prie vienos kaukolės nusifotografavau, gal brolio Kosto? Tai matai brolau, kaip rusai gerbia kare žuvusius savo karius. LIŪDNA.

– Stasy, kai buvai Karaliaučiaus srityje, ar teko būti ir Karaliaučiuje?

– Dėl laiko stokos Karaliaučiaus mieste nebuvome,

nes norėjome tą pačią dieną grįžti į Vilnių, bet nuo kapavietės tolumoje matosi Karaliaučiaus miestas. Teko girdėti, kad Karaliaučiaus miestas kaip ir kapavietė atrodo liūdnai.

– Pervaziavai visą Lietuvą ir dalį rusų valdomos Karaliaučiaus srities. Sakyk kokį vaizdą susidarei tarp tų dviejų vietovių?

(Nukelta į 12 psl.)

Stasys Pranckevičius iš Toronto, stovi prie paminklo žuvusių rusų karių kapavietėje Karaliaučiaus srityje, kurių tarpe yra palaidotas brolis Kostas Pranckevičius. Iš kairės stovi giminaitė Aldona Staugaitienė, Stasys Pranckevičius, Romas Staugaitis ir Birutė Daugėlienė. L. Daugėlos nuotr.

Patarnavimas Jūsų elegantiškam stiliui...

Normandy Party Center

Leiskite mūsų kulinarijos specialistams sukurti puikų vestuvinį balių ar kitokios paskirties vaišes

585-5850

Skambinkite nemokamai paragauti mūsų maistą!

30310 Palisades Pkwy.

Wickliffe, OH 44092

Pilnas patarnavimas mūsų salėje arba pristatoma į kitas vietas

KALĖDINIAI SIUNTINIAI, IR TRANSPAK

Talpintuvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę

Skubiems siuntiniams – **AIR CARGO**

TRANSPAK gali pervesti dolerius per 48 valandas.

ŠVENTINIS ŽIEMOS SIUNTINYS:

\$39 – aspirino 250 tbl., multivitaminų 250 tbl., tirpi kava, malta kava, tirpi arbata su citrina, kakava, apelsinų koncentratas, vafiliai, aliejus, mėsos konservai – **tik \$39.**

Viskas užsienietiška

55 svarai įvairių aukščiausios kokybės maisto produktų **\$ 98.**

45 svarai įvairaus maisto be mėsos **\$ 75.**

Prie visų maisto siuntinių galite užsakyti didelį kiekį aspirino ir vitaminų.

Rašydami būtinai praneškite savo telefono numerį – atsakymą į savo klausimus gausite tuoj pat.

Siųskite per seniausią persiuntimo į Lietuvą įstaigą

T R A N S P A K

ROTA DEGUTIENĖ

216 **943-4662**

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Chicago tel. 312 438-7772

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES

available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL

TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

**SERVING OUR COMMUNITY FOR
OVER 35 YEARS**

"LEADERS IN LOWT TRAVEL"

CLEVELANDE ir apylinkėse

DĖMESIO PENSININKAI!

Didžioji pensininkų šventė jau čia pat, tradiciniai padėkos pietūs bus lapkričio mėnesio 4 d. (ketvirtadienį) 1993 m. Lietuvių Namų viršutinėje salėje.

Klubo nariai, kurie yra susimokėję nario mokestį, gauna skanius kalakuto pietus nemokamai. Clevelando pensininkų klubas yra didžiausias organizacinis vienetasis. Sąrašuose yra virš 200 narių, klubo veikloje aktyviai dalyvauja apie 150.

Klubo narių tarpe yra vyriausia amžiumi Ona Urbaitienė, turinti 104 metus. Vyrų tarpe vyriausias yra Johansonas, sulaukęs 93 metų ir labai domisi klubo veikla. Ruoškimės ir dalyvaukime, iškilmingi pietūs

ir įdomi trumpa programa laukia visų!

RUDENS FESTIVALIS

Clevelando Šv. Jurgio parapijos Rudens festivalis ir Kalakutų laimėjimai bus sekmadienį, š.m. lapkričio 14 d. Parapičiams išsiuntinėti laiškai ir laimėjimų bilietai. Didžiajam dovanų paskirstymui yra skirti \$2,000.00 grynais. Šiame ir bilietų platintojams bus skirtos dovanos. Be to bus įvairūs stalai su kalakutais ir kitokiomis dovanomis. Šeiminkės planuoja puikius pietų patiekalus. Visi clevelandiečiai yra kviečiami į šį festivalį. Ger.J.

GRIPŲ SKIEPAI

Ateina gripo sezonas. Šv. Jurgio parapijos nariai virš

65 m. amžiaus ir tie, kurie serga chroniškais ligomis, yra raginami skiepytis nuo gripo. Š.m. lapkričio 7 d. savaitgalį po Mišių Clevelando Šv. Jurgio bažnyčios pastato pirmajame aukšte bus duodami nemokami gripo skiepai. Tai bus dviejų Šv. Jurgio parapijos narių – dr. Antano Bacevičiaus, Jr. ir dr. Lino Vaitkaus paslauga parapičiams. Visi yra skatinami pasinaudoti šiuo nemokamu patarnavimu.

DĖMESIO!

Dar turime pilnus komplektus: Lietuvių Enciklopedijos – 37 t., Enciclopedia Lituanica – 6 t., Vinco Krėvės raštai – 6 t. Taip pat siunčiame į Lietuvą per agentūras, kainą 60-80 ct. už svarą. Teirautis: J. Kapočius, P.O. Box 752, Cotuit, MA 02635, tel. 1-508-428-6991.

HOME

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūs gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 529-3059

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

PARENGIMAI

1993 M.

- LAPKRIČIO 7 d. pianistų Sonatos ir Roko Zubovų koncertas. Rengia D.M. Parapija ir Tėvynės Garsai.
- LAPKRIČIO 14 d. Šv. Jurgio parapijos rudens Festivalis 11:30 – 3:30 v.v.

• LAPKRIČIO 20 d. LKVS-gos "RAMOVĖ" Clevelando skyrius rengia Lietuvos Kariuomenės Šventės minėjimą Lietuvių Namuose – Clevelande.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios. Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

PIGIAUSIOS KAINOS KALĖDINIAMS SIUNTINIAMS LITHUANICA COMMERCE & CARGO INC.

Siunčia siuntinius į Lietuvą be maito mokesčio adresatams į namus.

Siuntiniai bus priimami

Lietuvių Namuose – 877 E. 185 St.

Sekmadieniais spalio 24 d. nuo 2 v.p.p. iki 5 v.p.p.

Pirmadienį spalio 25 d. nuo 9v. iki 1v.p.p.

kainos laivu – iki 100sv. – 67¢-1 sv. minimum \$20
virš 100 sv. – 57¢-1 sv.

Organizacijoms virš 1000 sv. – tik 47¢-1 sv.

Siuntinių kainos oro linija – iki 40 sv. – \$2.65-1sv. min. \$30

virš 40 sv. – \$2.45-1sv.

Talpintuvus – konteineris išsiunčiamas spalio 26 d. Garantuojame dovanų pristatymą iki Kalėdų švenčių. Maisto siuntinys 42 sv. tik \$69. Pinigai persiunčiami doleriais.

LITHUANICA C & C INC. 6607 S. PULASKI RD. CHICAGO ILL 60629
Tel. 1-312-585-8700, Fax 1-312-585-8922

Prezidentas Gediminas Zaremba (10-14)

Kalėdos artėja!

SUTEIKITE DŽIAUGSMO
GIMINĖMS LIETUVOJE

☒ AIR CARGO

☒ SIUNTINIAI LAIVU

☒ DOLERIŲ PERSIUNTIMAS

SIUNTINIAI PRISTATOMI BE MUITŲ

atlanta IE, Inc.

2719 West 71st Street, Chicago, IL, 60629
tel. (312) 434-2121 ; 1-800-775-SEND

MŪSŲ ATSTOVAS CLEVELANDE:

639 East 185th Str., Cleveland, OH, 44119

Telefonas: (216) 481-0011

DARBO LAIKAS:

Antr.- Penkt. 9-5 ; Šeštad. 9-2

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street * Cleveland, OH 44119

4 8 1 - 6 6 7 7

DARBO VALANDOS

- antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *
- penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *
- sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *

* Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

VAJUS TAUTININKŲ VEIKLAI PLĖSTI LIETUVOJE

Po istorinės Kovo 11-tosios, Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo paskelbimo dienos, Lietuvoje pradėjo kurtis ar atsikurti visa eilė politinių partijų, jų tarpe Lietuvių Tautininkų Sąjunga, vadovaujama Rimanto Smetonos. Daugiausia nukentėjusi okupacijos metais, Lietuvių Tautininkų sąjunga pamažu auga ir stiprėja. Jau turi nemažą skaičių narių. Tautininkų sąjungos skyrių tinklas plečiamas po visą Lietuvą. Lietuvos tautininkai aktyviai reiškiasi Lietuvos visuomeniniame, kultūriniame ir politiniame gyvenime. Seime turi tris atstovus.

Lietuvos tautininkai svarsto tautiškos spaudos leidyklos centro kūrimą. Sėkmingesniai darbui užtikrinti ir geresniems rezultatams pasiekti reikalinga gera informacija, o svarbiausia sava spauda.

Lietuvių tautininkų leidžiamas tautinės minties laikraštis "Viltis" prieš kurį laiką dėl finansinių sunkumų užsidarė. Dabar šiaip taip kampininku prisiglaudęs "Vorutos" puslapiuose. Savos spaudos išlaikymui ir tautiškos spaudos leidyklos centro kūrimui Lietuvos tautininkams reikalinga mūsų parama. Jau laikas pradėti ruošti sekantiems rinkimams. Gera propoganda, patrauklūs šūktiniai, gera informacija ir gerai išvystytas propogandos tinklas lems rinkimų rezultatus. Todėl mūsų parama skubi ir neatidėliotina.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdyba, ap-

svarsčiusi šį reikalą, nutarė skelbti vajú tautininkų veiklai plėsti Lietuvoje. Vajú pravedti sutiko Irena Kriaučeliūnienė, sėkmingai pravedusi "Dirvos" 75 metų jubiliejaus proga sukurtą vajú.

Linkime vajú pirminei ir jos sudarytam komitetui sėkmingo ir našaus darbo. Kviečiame visus Tautinės Sąjungos narius ir prijaučiančius pagal išgales prisidėti prie šio vajú pasiekimo.

Amerikos Lietuvių
Tautinės Sąjungos valdyba

LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIŲ INSTITUTO NARIAMS

Lietuvių Tautinių Šokių instituto tautinių šokių mokytojų ir vadovų suvažiavime Dainavoje buvo sudaryta rinkimų komisija, kuri nuo spalio 7 d. iki gruodžio 30 d. bus priimami kandidatai ir pristatys kandidatus į valdybą ir revizijos komisiją. Kandidatus pristato Lietuvių tautinių šokių instituto nariai gavę raštišką kandidato sutikimą. Kartu su raštišku sutikimu prisiųsti kandidato tautinio šokio veiklos patyrimo santrauką. Kandidatai į valdybą turi būti užsimokėję nario mokestį.

Rinkimų komisija sudaro šie asmenys: Lidija Ringienė, Virginija Jurcienė ir Irena Smieliauskienė. Prasiųsiųsi šiuo adresu:

Lidija Ringienė,
50 Carriage Trail,
Palos Heights, IL 60463.
Neužsimokėję iki š.m.
gruodžio 30 dienos, nariai

LIŪDNAS VAIZDAS

(Atkelta iš 10 psl.)

– Vazinėjant po Lietuvą vaizdas buvo gražus ir malonus, visur laukuose gražiai atrodė pasėliai ir tvarka, o pervažiavus Lietuvos sieną tuojaus pat už Eitkūnų, vaizdas susidarė liūdnas, laukai dirvonuoja, apžėlę piktžolėmis ir ramunėmis. Pažuokavau, kad gal rusai čia augina ramunėles nuo šalčio. Romas tuoj atsakė, kad čia rusų tvarka ir rusiškos ramunės, o ne lietuviškos ramunėlės.

– Kokį vaizdą susidarei apie gyvenimą Lietuvoje?

– Lietuvoje gyvenimas nėra džiuginantis, nors krautuvėse prekių yra daug ir įvairių, bet nėra pinigų. Būnant Lietuvoje įvesti Lietuvos pinigai Litai bet žmonės nelabai tiki, kad gyvenimas, išleidus Lietuvos pinigus, pagerės. Visi deda viltis į ateitį, ir tikisi, kad gal geresnio gyvenimo sulauks jų vaikai ar anūkai. Teko daug kartų su giminėmis pietauti įvairiose valgyklose, visur valgyklose maistas buvo geras ir skoningai paruoštas, bet ir kainos įvairios.

– Ar planuojate ateityje vėl aplankyti Lietuvą?

– Grįžęs į Torontą vėl pradėjau planuoti ateinančiais metais kelionę į Lietuvą, tik žinoma ilgesniui laikui, nes per mėnesį negali viską aplankyti, pamatyti ir labai išvargsti.

Ačiū broliui už parvežtas naujienas ir daugybę nuotraukų. E. Pranckevičius

neturės teisės rinkimuose balsuoti. Nario mokestį siųsti išdėlioti Juozui Karmūzai, 140 Thomson St. 25H, East Haven, CT 06512. Čekius rašyti LITHUANIAN FOLK DANCE INSTITUTE. Nario mokestis \$10.00 metams.

Lietuvių Tautinių Šokių
Instituto Rinkimo Komisija

KORP! NEO-LITHUANIA SUVAŽIAVIMO, ĮVYKSTANČIO
1993 M. LAPKRIČIO 20 D.
PASAULIO LIETUVIŲ CENTRE, BOČIŲ SALĖJE,
LEMONTE

DARBOTVARKĖ

- 9:00 Pamaldos
9:45 Registracija
10:00 Iškilmingas posėdis, suvažiavimo atidarymas
1. Pirmininkės žodis
2. Mirusiųjų pagerbimas
3. Paskaita
4. Suvažiavimo prezidiumo sudarymas

Darbo posėdis (posėdžiaujama ištiesai su pertrauka užkandžiams 12:00 val.)

5. Komisijų sudarymas
a) Registracijos
b) Nominacijų
c) Spaudos ir nutarimų
6. Pranešimai
a) Pirmininkės
b) Iždininko
c) Revizijos komisijos
d) Garbės teismo
e) Korp! leidinio
f) Naujosios Vilties žurnalo
g) Tautinio Kultūros Fondo
h) Diskusijos dėl pranešimų

7. Korp! padalinių pranešimai

8. Rinkimai
a) Vyr. valdybos
b) Revizijos komisijos
c) Garbės teismo
d) Tarybos

9. Nutarimų komisijos pranešimas

10. Pasiūlymai bei sumanymai

- 3:00 11. Suvažiavimo uždarymas
4:30 Korporacijos metinė šventė toje pačioje Bočių salėje rengiama Korp! Neo-Lithuania Chicago padalinio.

(Nr. 40, 42, 44)

Istorinis popiežiaus vizitas Lietuvoje!

Aukštos kokybės, dviejų su puse valandų ilgumo spalvotą vaizdajuostę (VHS) dabar galite užsisakyti pas International Historic Films, Inc., skambinant tel. 312-927-2900, arba raštu į 3533 S. Archer Ave., Chicago, IL 60609. Kaina tik \$19.95 ir \$4.50 už persiuntimą. Mes priimame čekius ir Visa / Mastercard kredito korteles.

Sav. Petras Bernotas.

Mirus

DAINIAUS ZALENSO TĖVELIUI,

kartu liūdi ir reiškia gilia užuojautą visi

ATLANTA IE, Inc.
darbuotojai

A. + A. JONUI JUODIŠIUI

mirus, jo žmoną IZOLDĄ, dukras LIVIJĄ ir VIRGINIJĄ, sūnų MARIŲ, bei jų šeimas ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

V. Bacevičius
J. Balbatas
J.S. Ignatavičiai
E.J. Malskiai
S.H. Stasai

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS VALDYBA. Iš kairės v.p. K. Oksas, v.p. V. Naudžius, pirm. G. J. Lazauskas, Suvažiavimo reng. kom. pirm. M. Marcinkienė, dr. B. Motušienė, v.p. V. Jokubaitis, B. Skorubskienė. Antroje eilėje iš kairės - v.p. P. Bučas, v.p. St. Briedis, ALTO Chicago sk. pirm. A. Repšienė, sekr. St. Dubauskas, v.p. V. Bildušas, K. Burba, A. Budreckas vietoj dr. V. Dargio, v.p. St. Balzekas, Jr. Trūksta: dr. V. Dargio, adv. S. Kuprio, E. Oželienės, J. Gaižučio, I. Blinstrubienės. J. Tamulaičio nuotr.